

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ŠPANĚLSKÉ ENKLÁVY V MAROKU CEUTA A MELILLA – ÚSTAVNÍ A
MEZINÁRODNĚ-PRAVNÍ ZAKOTVENÍ A ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ
TERMINOLOGIE

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ivo Petřů, Ph.D.

Autor práce: Lucie Vacková

Studijní obor: SJEMO

Ročník: 2.

2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáváním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, dne 9. května 2017

.....
Lucie Vacková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Mgr. Ivovi Petřů, Ph.D. za jeho čas a ochotu při poskytování cenných rad během psaní této práce.

Anotace

Cílem této bakalářské práce je objasnění statusu španělských enkláv v Maroku – Ceuty a Melilly, a to prostřednictvím analýzy jejich národního a nadnárodního právního zakotvení. Součástí tohoto cíle je analýza a výklad španělsko-marockého sporu.

Po představení enkláv, Španělska a popisu jeho územního uspořádání vyobrazuji v práci status a ústavněprávní zakotvení Ceuty a Melilly. Vysvětluji zrod a příčiny španělsko-marockého sporu, přičemž poskytuji náhled na jeho možná řešení. Věnuji se rovněž zjištění konkrétních specifik enkláv v rámci Evropské unie a mezinárodních organizací.

Celá práce je zakončena translátologickým rozbořem příslušné právní terminologie, dvojjazyčným glosářem a resumé ve španělském jazyce.

Klíčová slova: Ceuta, Melilla, enkláva, Španělsko, Maroko, spor, status, autonomie

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to clarify the status of the Spanish enclaves in Morocco – Ceuta and Melilla – by analysing their national and supranational legal establishment. An analysis and interpretation of the Spanish-Moroccan dispute are an integral part of that aim.

After the introduction of the enclaves and Spain, the picture of its territorial organization is presented, previous to description of the legal establishment of Ceuta and Melilla based on constitutional law. The origins and causations of the Spanish-Moroccan dispute are then presented and a personal view on its possible solutions is provided. Ensuing a survey of particular specifics of the enclaves within the European Union and other international institutions and organizations.

The thesis is concluded by a resume in Spanish which is subsequent to an analysis of relevant legal terminology with a bilingual glossary.

Key words: Ceuta, Melilla, enclave, Spain, Morocco, dispute, status, autonomy

OBSAH

ÚVOD	8
Cíle práce.....	9
Členění práce.....	9
1. ŠPANĚLSKÁ SEVERNÍ AFRIKA	10
1.1. Představení enkláv na území Magrebu.....	10
1.2. Ceuta.....	11
1.2.1. <i>Etymologie a geografie</i>	11
1.2.2. <i>Kultura a obyvatelstvo</i>	12
1.2.3. <i>Hospodářství</i>	13
1.3. Melilla.....	14
1.3.1. <i>Etymologie a geografie</i>	14
1.3.2. <i>Kultura a obyvatelstvo</i>	14
1.3.3. <i>Hospodářství</i>	15
1.4. Další španělské provincie v severní Africe.....	16
1.4.1. <i>Isla de Perejil</i>	16
1.4.2. <i>Peñón de Vélez de la Gomera</i>	16
1.4.3. <i>Peñón de Alhucemas</i>	16
1.4.4. <i>Islas Chafarinas</i>	16
1.5. Historické souvislosti mezi Španělskem a Marokem.....	17
2. ŠPANĚLSKÉ KRÁLOVSTVÍ	20
2.1. Správní rozdělení Španělského království.....	21
2.2. Ústavněprávní zakotvení správního uspořádání Španělska.....	22
2.2.1. <i>Jednota státu a právo na autonomii – článek 2 Ústavy</i>	23
2.2.2. <i>Obce, provincie a autonomní oblasti – článek 137 Ústavy</i>	23
2.2.3. <i>Solidarita a územní rovnoprávnost – článek 138/2 Ústavy</i>	23
2.2.4. <i>Rovnost Španělů na území státu – článek 139 Ústavy</i>	23
2.2.5. <i>Autonomní iniciativa – článek 144/B Ústavy</i>	23
3. ÚSTAVNĚPRÁVNÍ ZAKOTVENÍ CEUTY A MELILLY	25
3.1. Zakotvení Ceuty a Melilly ve Španělské ústavě.....	26
3.1.1. <i>Poslanecká sněmovna – článek 68/2 Ústavy</i>	26
3.1.2. <i>Senát, komora teritoriální reprezentace provincií – článek 69/4 Ústavy</i>	26

3.1.3.	<i>Autonomní iniciativa – páté přechodné ustanovení Ústavy</i>	26
3.1.4.	<i>„Ceuta y Melilla en el ordenamiento constitucional“</i>	27
3.2.	Zakotvení Ceuty a Melilly v Ústavním zákonu Andalusie.....	27
3.2.1.	<i>Vztahy s Ceutou a Melillou – článek 228 Ústavního zákona Andalusie</i> ...	27
3.2.2.	<i>Nejvyšší soud Andalusie, Ceuty a Melilly</i>	28
3.3.	Zakotvení Ceuty a Melilly ve vlastním Ústavním zákonu.....	29
3.3.1.	<i>Orgány autonomního města – článek 6 Ústavního zákona autonomního města</i>	30
3.3.2.	<i>Hlava autonomního města – článek 14 Ústavního zákona</i>	31
3.3.3.	<i>Hlava autonomního města – článek 15 Ústavního zákona</i>	31
3.3.4.	<i>Hlava autonomního města – článek 5 Ústavního zákona</i>	31
3.3.5.	<i>Vztahy s Andalusií</i>	32
3.4.	Zvláštní daňový systém Ceuty a Melilly.....	33
4.	ŠPANĚLSKO-MAROCKÝ SPOR	34
4.1.	Kořeny španělsko-marockého sporu.....	34
4.2.	Historie osídlení Magrebu a dnešního území Ceuty a Melilly.....	35
4.3.	Analýza španělsko-marockého sporu a jeho možná řešení.....	44
5.	EVROPSKÉ A MEZINÁRODNÍ PRÁVNÍ ZAKOTVENÍ ENKLÁV	46
5.1.	Mezinárodní vztahy.....	46
5.1.1.	<i>NATO</i>	46
5.1.2.	<i>OSN</i>	47
5.2.	Evropské vztahy.....	48
5.2.1.	<i>Evropská společenství</i>	48
5.2.2.	<i>Evropský jednotný trh</i>	48
5.2.3.	<i>Evropská celní unie</i>	48
5.2.4.	<i>Společné evropské politiky</i>	49
5.2.5.	<i>Schengenská dohoda</i>	50
5.2.6.	<i>Rada Evropy</i>	51
5.2.7.	<i>Zhodnocení evropského a mezinárodního právního zakotvení enkláv</i>	52
6.	TRANSLATOLOGICKÁ ČÁST	53
6.1.	Právní jazyk.....	53
6.2.	Metodika překladu.....	55
6.3.	Rozbor právní terminologie.....	55
6.4.	Glosář.....	63

ZÁVĚR	64
RESUMEN	66
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	67
Právní předpisy.....	67
Literatura.....	68
Elektronické zdroje.....	70

Úvod

Předmětem mé bakalářské práce jsou španělské enklávy¹ v Maroku – města Ceuta a Melilla. Jejich existence a postavení nejsou příliš známé na rozdíl od jiných španělských území ležících mimo samotný Pyrenejský poloostrov². Ráda bych zmínila, že označení enkláva podle mého názoru městům Ceuta ani Melilla nepřísluší³, avšak vzhledem k jeho všeobecné známosti v souvislosti právě s Ceutou a Melillou jsem se rozhodla v užívání tohoto výrazu pokračovat i v této práci. (Důkladné vysvětlení dotyčné záležitosti předložím v translatologické části práce.)

Jak jsem již zmínila, tato dvě města se nacházejí v Maroku, tedy na půdě afrického kontinentu. Již od 15., respektive 16. století v případě Ceuty, jsou však nedílnou součástí Španělského království. Své hranice sdílejí se státem Maroko a se Středozezemním mořem, z čehož vyplývá, že je tato oblast do velké míry propojena i s arabským světem. A protože své vysokoškolské studium prokládám dlouhodobými pobyty nejen na území Pyrenejského poloostrova, ale také studiem arabistiky právě v arabsky mluvících zemích, oba tyto světy jsou mi velice blízké. Jejich propojení můžeme najít v živé podobě právě v Ceutě a Melille. Tato území jsou výjimečná nejen svými kontrasty, které přiblížím v dalších kapitolách, ale zejména svým zvláštním statutem, jehož objasnění bude nedílnou součástí této práce.

Neméně důležitý je i fakt, že tato španělská města jsou, stejně jako Česká republika, součástí Evropské unie. Sdílíme s nimi jakýsi společný prostor a týkají se nás tedy stejnou měrou jako naše sousední země. Jejich potenciální rizika či hrozby jsou tudíž i riziky a hrozbami našimi.

---

¹ Enkláva je španělským výkladovým slovníkem *Diccionario Salamanca de la lengua española* definována jako „Území nebo lidské uskupení začleněné v jiném, hlavním území odlišného z hlediska národnosti, náboženství, politiky, atd.“

² Například Baleárské ostrovy Mallorca, Menorca a Ibiza ve Středozezemním moři nebo Kanárské ostrovy v Atlantském oceánu.

³ Známými územími, nesprávně označovanými jako enklávy jsou například oblast Kaliningradu nebo Francouzská Guayana v jižní Americe

Cíle práce

Za primární cíl této práce si kladu objasnění zvláštního statusu měst Ceuty a Melilly v rámci vládního a ústavněprávního zakotvení, stejně jako vysvětlení specifického postavení obou enkláv na nadnárodní a mezinárodní úrovni. Předpokládám totiž, že se postavení Ceuty a Melilly bude z určitých hledisek lišit od ostatních španělských měst na Pyrenejském poloostrově. Kromě toho bych ráda zjistila, jak se mezinárodní organizace staví k problematice nelegálně příchozích občanů na území těchto měst, v současné době velmi závažnému problému. Nezbytnou součástí tohoto cíle je i snaha o vysvětlení okolností španělsko-marockého sporu, a to od jeho historických kořenů až po současnost⁴.

Sekundárním cílem práce je translatologický rozbor příslušné právní terminologie a následné vytvoření dvojjazyčného glosáře.

Ve své práci se budu snažit o správné užívání odborné právní terminologie, vztahující se k danému tématu.

Členění práce

První část této práce bude sestávat z pěti kapitol. V první z nich představím španělská území v severní Africe, a to včetně jejich geografického, kulturního, hospodářského a historického profilu. V druhé kapitole představím Španělské království a ústavněprávní zakotvení jeho správního členění. Ve třetí kapitole se pak budu věnovat ústavněprávnímu zakotvení měst Ceuty a Melilly. Ve čtvrté kapitole budu pojednávat o španělsko-marockém sporu a historii osídlení dnešního území enkláv. V kapitole páté budu věnovat pozornost nadnárodnímu a mezinárodnímu právnímu zakotvení enkláv.

Druhou částí této práce bude část translatologická, kterou uvedu stručnou charakteristikou právního jazyka, načež provedu rozbor vybrané terminologie, zejména právní. Na základě tohoto rozboru vytvořím dvojjazyčný glosář.

---

⁴ Protože každý spor má kořeny v minulosti, považuji za nezbytné znát okolnosti španělsko-marockého sporu od jeho úplného počátku, aby bylo možné pochopit současnou situaci a také postavení měst Ceuty a Melilly.

1 Španělská severní Afrika

1.1 Představení enkláv

Ceuta a Melilla jsou španělské samosprávné celky ležící v oblasti Magrebu, Země zapadajícího slunce. Název Magreb (المغرب) vznikl v době, kdy bylo Maroko považováno za nejzápadnější bod na zemi a toto pojmenování mu v arabském světě zůstalo dodnes. My tímto však častěji označujeme státy severní Afriky, konkrétně Maroko, Tunisko, Mauritánii, Alžírsko a Libyi⁵.

Španělsko-marocká hranice však není pouhou čarou dělící dvě různá geografická území na mapě. V přeneseném slova smyslu lze říci, že odděluje dva naprosto odlišné světy, a to nejen v aspektu národnostním, ale i rasovém, jazykovém, náboženském, kulturním, sociálním a v neposlední řadě politickém a ekonomickém. Neopomenutelným rozdílem je dále členství Ceuty a Melilly v Evropské unii, a tedy i volným pohybem na jejím území, což má zásadní dopad na příliv imigrantů z okolních zemí a subsaharské Afriky, a to jak legální cestou, tak cestou nelegální.

Španělsko a Maroko jsou tedy sousedními státy, které pojí jejich zeměpisná blízkost. Co je však naopak rozděluje, je jejich minulost, provázená neustálými územními spory. Ta vztah mezi oběma zeměmi ovlivňuje dodnes.

Důkazem jsou města Ceuta a Melilla. Jejich státní příslušnost je předmětem španělsko-marockého sporu již po staletí a v současné době je i motivem trvalých politických nátlaků, které vztahu mezi Španělskem a Marokem rozhodně neprospívají.

---

⁵ إيماندا سمي المغرب بهذا الاسم؟ 2016 [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <http://www.thaqafaonline.com/2011/09/blog-post_09.html>

1.2 Ceuta

1.2.1 Etymologie a geografie:

Ceuta (arabsky سبتة, *Sebta*) se nachází v oblasti zvané *Península Tingitana*, *Península de Tánger* nebo též *Península de Yebala*⁶. Z jedné strany ji omývá Středozemní moře a ze strany druhé je obklopena Marockým královstvím, od kterého ji odděluje 8 km dlouhá státní hranice. Od nejbližšího bodu pevninského Španělska je vzdálena 20 km⁷.

Část území Ceuty představuje výběžek *Almina*, na kterém se nachází nejvýchodnější bod enklávy, zvaný *Punta Almina*. Od pevninské části města je tento poloostrov oddělen vodním příkopem, přes který vedou tři mosty.

Jako lingvistu s bližším zájmem o etymologii mě zaujala historie názvu tohoto města. Navíc jsem zjistila, že pro původ názvu existují dva odlišné výklady. Podle spisovatele Gwillima Lawa⁸ je název Ceuta latinského původu. Když byla Ceuta ještě antickou osadou, nazývala se *Castellum ad Septem Fratres*, latinsky doslova hrad sedmi bratrů, podle sedmi vrcholků místního pohoří. Mauří⁹ pak z důvodu absence fonému „p“ v arabském jazyce vyslovovali jméno *Sebtem*, které se přes další tvar *Sebta* přeměnilo vlivem španělské fonetiky, kde foném „b“ uvnitř slova vyslovujeme jako „v“, na výraz *Cevta*. Poté si obyvatelstvo výslovnost ulehčilo jen změnou fonému „v“ na foném „u“ a došlo ke vzniku současného názvu Ceuta. S tímto názorem se shoduje i Martin Dahir, jehož výklad na toto téma je velice podobný¹⁰.

Ovšem arabské zdroje uvádějí, že název Ceuta pochází původně z arabštiny. I v těchto zdrojích jsem ale objevila souvislosti se sedmi vrcholky tamního pohoří, odkud údajně vznikl název *Sab'a*, tedy sedm. Ten postupem času získal dnešní formu arabského názvu města *Sebta*¹¹.

---

⁶ *Yebala* = historická a kulturní oblast, která se rozkládá od Tángeru až po řeku Uarga na jihu a po Rif central na východě. Etymologie: z arabského *jebel/džebel* = hora. Stejně tak se nazývalo místní etnikum.

⁷ *Descripción de la demarcación hidrográfica de Ceuta* [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.chguadalquivir.es/descripcion-de-la-demarcacion-hidrografica-de-ceuta>>

⁸ LAW, Gwillim. *Administrative subdivisions of countries: a comprehensive world reference, 1900 through 1998*. Jefferson, N.C.: McFarland, c1999. Str. 340.

⁹ Obecné pojmenování arabského a berberského obyvatelstva (Gold 2000, xi)

¹⁰ DAHIR, Martin. *Etimología de Ceuta 2001-2017* [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://etimologias.dechile.net/?Ceuta>>

¹¹ *إمبدينة سبتة المسلمة... أقدم احتلال في التاريخ* 2017 [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.alukah.net/culture/0/3194/>>

Podle O'Reillyho¹² je v současnosti nejvýznamnějším ze španělských území nárokovaných Marokem.

1.2.2 *Kultura a obyvatelstvo:*

Úvodem bych ráda předložila několik údajů – podle španělského statistického úřadu žilo při posledním sčítání lidu ke dni 1. ledna 2016 v Ceutě celkem 84 519 obyvatel¹³, a to na ploše o rozloze¹⁴ 19,48 km². Hustota zalidnění je tedy 4 339 obyvatel/km².

Místní demografie se během posledních staletí intenzivně měnila, o čemž ve své knize pojednává Robert Rézette¹⁵. Podle jeho údajů žilo na území Ceuty v 18. století 7 000 obyvatel, z nichž celá polovina byli vězni a vojáci. Kolem roku 1900 byl celkový počet populace 10 000. Díky velké vlně nejen židovských imigrantů pak stoupl tento počet na 73 000 (k roku 1970) s tím, že 5 000-10 000 obyvatel tvořil vojenský personál. Navíc se zde nacházelo ještě celkem 4 000 ilegálních přistěhovalců. Další vlnou nových obyvatel byli Indové a Pákistánci, kteří přicházeli nejvíce v letech 1923-1956.

Od 70. let 20. století se stav evropské populace trvale snižoval a stále snižuje. O'Reilly¹⁶ to vysvětluje tím, že generace mladých Ceut'anů v dnešní době odchází za účelem vyššího vzdělání a kariérního růstu do španělských měst na Pyrenejském poloostrově. Překvapilo mě ale, že na území enkláv žije celkem 20 000-30 000 vojáků, což podle mě prokazuje jistý militantní statut tohoto území.

Úředním jazykem je v Ceutě španělština, avšak pro polovinu místního obyvatelstva je mateřským jazykem dialekt marocké arabštiny zvaný *dariya*, který má pouze mluvenou formu. Mateřským jazykem místního židovského obyvatelstva je pak dialekt zvaný *haquetía*.

---

¹² O'REILLY, J. G. a Clive H. SCHOFIELD. *Ceuta and the Spanish sovereign territories: Spanish and Moroccan claims*. Durham: International Boundaries Research Unit, Dept. of Geography, University of Durham, 1994. Str. 1.

¹³ *Cifras oficiales de población resultantes de la revisión del Padrón municipal a 1 de enero 2016* [online]. Instituto Nacional de Estadística. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2853>>

¹⁴ Údaje o rozloze obou enkláv se ve zdrojích liší. Zvolila jsem údaj z knihy Marcela Iglesiase, protože jsem našla shodu tohoto údaje i v jiných literaturách – IGLESIAS, Marcela. *Conflicto y cooperación entre España y Marruecos (1956-2008)*. Sevilla: Fundación Centro de Estudios Andaluces, 2010. Str. 307.

¹⁵ RÉZETTE, Robert. *The Spanish enclaves in Morocco*. Paris: Nouvelles éditions latines, c1976. Str. 69-72.

¹⁶ Str. 4-5.

1.2.3 Hospodářství:

Ceuta není soběstačná, co se produkce potravin týče. Téměř veškeré potraviny musejí být do města importovány. Vzhledem ke své poloze má však Ceuta výborné podmínky pro rybolov. Díky tomu má zdroj konzervovaných ryb i pevninské Španělsko, do kterého Ceuta vyváží zejména sardinky a ančovičky. Větší význam pro zdejší ekonomiku má však přístav, který exportuje palivové zásoby pro lodě. Kromě pohonných hmot a konzervovaných či mražených ryb je vyváženo i pivo z místního pivovaru. Ekonomiku částečně ovlivňuje i cestovní ruch, který má však své vrcholné období již za sebou: Podle *Europa Publications*¹⁷ navštívil v roce 1986 Ceutu téměř 1 milion turistů. V dnešní době jsou čísla již tak nízká, že se jim z hlediska ekonomiky nepřikládá žádný velký význam. Na turistice vydělávají podle O'Reillyho¹⁸ už jen drobní podnikatelé, kteří se živí právě prodejem upomínkových předmětů a suvenýrů, ubytováním a jinými službami souvisejícími s cestovním ruchem.

---

¹⁷ TAYLOR & FRANCIS Group. *The Middle East and North Africa*. Regional surveys of the world. 50th Edition. London and New York: Europa Publications Limited, 2004.

¹⁸ Str. 6.

1.3 Melilla

1.3.1 Etymologie a geografie:

Melilla (arabsky *مليلية*, *Melilia*; berbersky *Mrič* nebo *Mlilt*) nesla v 5. století název Rusadir¹⁹, tedy v době, kdy byla ještě antickou osadou. Ráda bych věnovala pozornost etymologii jejího současného názvu, který má původ v berberském dialektu tamazight. V tomto dialektu se město původně nazývalo slovem *tamlit*, překládaném jako „bílá“. To se vztahuje k tomu, že území dnešní Melilly oplývalo množstvím bílých skal. Následný vliv arabského jazyka na tomto území pak proměnil *tamlit* na *mlilt*. Názvu Melilla bylo docíleno díky gramatickému pravidlu v arabském jazyce, ve kterém všechna města musí mít zpravidla tvar ženského rodu²⁰.

Město Melilla je vojenskou základnou stejně jako Ceuta, její 200 km vzdálená sesterská enkláva. Nachází se v blízkosti marockého města Nador a nejbližším důležitým španělským pevninským městem je Málaga, vzdálená 185 km. Na rozdíl od Ceuty má Melilla i své letiště.

1.3.2 Kultura a obyvatelstvo:

Podle španělského statistického úřadu žilo v Melille při posledním sčítání lidu dne 1. ledna 2016 celkem 86 026 obyvatel²¹, a to na ploše o rozloze²² 12,3 km². Hustota zalidnění je tedy 6 994 obyvatel/km².

Stejně jako Ceuta, má i Melilla podle údajů z knihy Roberta Rézetteho²³ jisté demografické výkyvy. Z původních 1 800 obyvatel, žijících zde v roce 1860, se jejich počet snížil o 50 procent, a to z důvodu výrazné chudoby v letech 1867-1868. Díky španělské vlně přílivu obyvatel, která přišla v letech 1893-1909 do provincie Rif, se populace stabilizovala roku 1910 na zhruba 41 000 obyvatel. V roce 1950 žilo na území již 81 000 španělských občanů. Jejich počet se však od té doby snižoval, a to nejprve na 79 000 k roku 1960, až na 58 000 k roku 1974. Právě od 70. let až do roku 1996 zde měly

---

¹⁹ PLINIUS, Gaius, 1966. *Descripción de África y Asia*. Naturalis historia, Libro V [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <http://www.historia-del-arte-erotico.com/Plinio_el_viejo/libro5.htm>

²⁰ *مليلية*, 2017 [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.aljazeera.net/encyclopedia/citiesandregions/2015/4/28/مليلية>>

²¹ *Cifras oficiales de población resultantes de la revisión del Padrón municipal a 1 de enero 2016* [online]. Instituto Nacional de Estadística. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2853>>

²² IGLESIAS. Str. 307.

²³ Str. 72-73.

sňatky a porodnost silně klesavou tendenci. Naopak v letech 1996-2002 došlo k nárůstu tempa ročního přírůstku obyvatelstva o 2,5 %. To však autoři vydání *The Middle East and North Africa*²⁴ přisuzují vysokému počtu nových marockých imigrantů.

1.3.3 Hospodářství:

Přístav v Melille má také jistou ekonomickou důležitost, ale v porovnání s Ceutou je jeho význam mnohem nižší, s čímž souvisí i podstatně nižší export. Nicméně poskytuje některé důležité služby, mezi kterými O'Reilly²⁵ uvádí například chlazení a mražení potravin, služby spojené s nadměrnými náklady, opravy a servis pro lodě a tankery.

Stejně jako v Ceutě, je i zde přikládán velký význam rybářství. Obdobně zde hraje cestovní ruch jen nevýznamnou roli. To podle mého názoru není nijak překvapivé vzhledem k tomu, že je více vzdálená od evropské pevniny.

Významnou součástí exportu byly pro Melillu až do 70. let 20. století bohaté zásoby železné rudy v dolech regionu Rif. Během protektorátu v letech 1912-1956 bylo exportováno přes 1 milion tun železné rudy ročně, přičemž rekord padl roku 1960, kdy bylo vytěženo přes 1,5 milionu tun rudy. Dalšími horninami, kterých se export týkal, byly kaolin a jíl. Od 70. let se však nezanedbatelný podíl vytěžených hornin exportuje přes marocký přístav ve městě Nador, takže zisky Melilly stále klesají.

O'Reilly ve své knize upozorňuje na vzájemnou závislost-mezi Melillou a Marokem. Melilla je na Maroku závislá zejména kvůli dovozu základních potravin a pitné vody. A Maroko je naopak závislé na Melille kvůli dodávkám elektřiny. Této skutečnosti jsem si dříve nebyla vědoma a pro současný vztah Melilly s Marokem ji považuji za významný faktor, který může mít velký vliv na vývoj jejich současného sporu. Předpokládám ale, že obě strany jsou si vědomy toho, že se navzájem potřebují, a že je tedy na místě jistá spolupráce, namísto rivality.

---

²⁴ TAYLOR & FRANCIS Group. Str. 1008.

²⁵ Str. 8.

1.4 Další španělské provincie v severní Africe

Při hledání zdrojů týkajících se španělských enkláv Ceuty a Melilly jsem zjistila, že na severním pobřeží Maroka se nachází i několik dalších území²⁶, která jsou pozůstatky tehdejších koloniálních držav Španělského království. Jsou jimi skalnaté ostrůvky, výběžky a útesy, které Španělsku náležely i po roce 1956, tedy po skončení španělského protektorátu²⁷. Stejně jako Ceuta a Melilla jsou tedy se Španělskem správně sloučeny.

1.4.1 *Isla de Perejil:*

Isla de Perejil (arabsky ليلى *Leila*) je neobydlený ostrov ležící severozápadně od Ceuty a spadá pod její správu.

1.4.2 *Peñón de Vélez de la Gomera:*

Peñón de Vélez de la Gomera je holý skalnatý výběžek ležící 117 km jihovýchodně od Ceuty, ve vzdálenosti zhruba 85 m od marockého břehu. Původně to býval ostrov, ale jednoho dne došlo k velmi silné bouři, která do vodního prostoru oddělujícího ostrov od pevniny zavála tak velké množství písku, že v době odlivu nyní můžeme na ostrov přejít suchou nohou. Dnes je tím pádem spíše považován za poloostrov. *Peñón* (česky „útes“) se tyčí se do výšky 77 m. n. m. Od roku 1508 byl krátce spravován Španělskem, které území znovu okupovalo roku 1564.

1.4.3 *Peñón de Alhucemas:*

Peñón de Alhucemas se nachází 155 km jihovýchodně od Ceuty a 100 km západně od Melilly, přičemž marocký břeh s městem Al Hoceima je vzdálen pouhých 300 m. Není bez zajímavosti, že vody v této oblasti dosahují maximální hloubky 5,5 m. Španělsku náleží Alhucemas od roku 1673. Dnes bychom na něm našli vojenskou posádku téměř stovky mužů. Název Alhucemas souvisí s názvem města Al Hoceima, které je pojmenované po stejnojmenném zálivu.

1.4.4 *Islas Chafarinas:*

Islas Chafarinas je malé souostroví sopečného původu. Vyskytuje se 48 km východně od Melilly a zhruba 3,5 km od marockého rybářského přístavu *Ras el-Ma*, respektive od mysu *Cabo del Agua*, pouhých 35 km od Alžírsko. Je tvořeno třemi ostrovy – *Isla del*

---

²⁶ TAYLOR & FRANCIS Group. Str. 1002-1004.

²⁷ O'REILLY. Str. 3-4.

Congreso, Isla de Isabel II a Isla del Rey, které Španělsku patří od roku 1847. *Isla del Congreso* je přechodným domovem zhruba stovky vojáků. Je i oblíbeným místem rybářů. Další dva ostrovy jsou neobydleny.

Kromě ostrovu *Isla de Perejil* zmíněná území spadají pod správu města Melilla a spolu s ním se zároveň řadí do provincie Málaga.

1.5 Historické souvislosti mezi Španělskem a Marokem

Ceuta byla v 5. století dobyta Vandaly. V té době zaujímal území antických osad zvaných *Septem Fratres* a *Abila*. Na přelomu 6. století byla součástí Byzantské říše, na přelomu 7. století Vizigótského království a v letech 709-1415 pak byla Ceuta arabskou osadou. V dalších stoletích se stala zdrojem neustálých konfliktů mezi Španělskem a Marokem. Ty trvají dodnes.

V červenci roku 711 se celý Pyrenejský poloostrov ocitl v rukou muslimských vojsk pod vedením generála Tarika Ibn Zijada. Málokdo ví, že právě on dal mimo jiné vzniknout názvu Gibraltar (arabsky جبل طارق, *gabal tarik* – Táríkova hora). Bylo po něm také pojmenováno město Tarifa (طريف)²⁸.

V Bitvě u Guadalete (*Batalla de Guadalete*), známé také jako Bitva u Jerez de la Frontera, sesadil Tarik z trůnu vizigótského krále Rodriga. Během dalších sedmi let muslimové získali území téměř celého poloostrova²⁹. Opět není bez zajímavosti, že nově dobyté území bylo Araby pojmenováno *Al Andalus*, tedy Andalusie.

Koncem období středověku se výbojným obyvatelům ze severní křesťanské oblasti podařilo Pyrenejský poloostrov získat zpět, a to dobytím již poslední maurské pevnosti Granada, která byla zároveň posledním nezávislým islámským státem³⁰. Tímto znovudobytím svého původního území, známém též pod pojmem *reconquista*, přišli tedy muslimové o svá poslední okupovaná území. Během roku 1492 se hranice Španělska

---

²⁸ سرد موجز لتاريخ جبل طارق 03.04.2017 [online]. [Cit. 2017-05-01].

Dostupné z: <<http://www.bbc.com/arabic/world-39479247>>

²⁹ EL HAREIR, Idris a M'BAYE El Hadji Ravane. *Islam and the muslim world today*. The different aspects of islamic culture. Volume six. Beirut: UNESCO Publishing, 2016. Str. 427-428.

³⁰ BOTERO BERNAL Andres. *Al-andalus: una experiencia ius-histórica de convivencia entre diferentes*. 2008 [online]. Str. 2. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://urbeetius.org/wp-content/uploads/news22_boterobernal.pdf>

postupně přesunula až na nejjižnější cíp pevniny – Gibraltar – kde dělí křesťanský svět od muslimského dodnes³¹.

V rámci *reconquisty* se Španělsku a Portugalsku podařilo získat navíc jistá teritoria na území Magrebu (tedy v oblasti severozápadní Afriky), čímž se ještě euroafrická hranice částečně přesunula. Ceuta padla roku 1415, za vlády Jana I. Portugalského, do rukou Portugalska. To se roku 1580 spojilo se Španělskem tzv. personální unií. Ceuta se tím stala zároveň součástí Španělska, kterému definitivně připadla 13. února roku 1668, kdy byla sepsána Lisabonská smlouva. Ta byla mírovou dohodou mezi Portugalskem a Španělskem o uznání nezávislosti Portugalského království. Melilla, na rozdíl od Ceuty, patřila Španělsku již od 17. září roku 1497, kdy byla s požehnáním španělské koruny dobyta jednotkami z vévodství Medina-Sidonia³².

V 19. století, konkrétně v letech 1859-1860, se udál španělsko-marocký válečný konflikt, známý jako africká válka – nebo také válka hispánsko-marocká, první marocká či tetuánská. Podle historika Gomarize Pastora³³ pochodovalo vojsko o 45 000 mužů z Ceuty do Tetuánu. Pochod byl završen 26. dubna 1860 podpisem mírové Dohody Wad-Ras mezi vítězným Španělskem a poraženým Marokem. Španělsku byla Dohodou mimo jiné stanovena trvalá svrchovanost Ceuty a Melilly. Pozice jejich státních hranic je potom upřesněna ve článku 4 Ústavy. Dále v ní diplomaté sjednali povolení ke zřízení misionářského domu v marockém městě Féz a dočasné správní podřízení města Tetuán do doby splacení sultánových dluhů vůči Španělskému království³⁴.

V dubnu roku 1912 byl v Maroku ustanoven Španělský protektorát – též Španělské Maroko, a to na základě podepsání Dohody z Fézu. Tímto aktem se marocký sultán Mulaj Abd-al Hafiz vzdal svrchovanosti Maroka a tím předal Španělsku a Francii moc nad svou zemí. Obě tyto velmoci si pak zemi rozdělily každá na svůj vlastní protektorát, přičemž

---

³¹ FERRER GALLARDO, Xavier. *Acrobacias fronterizas en Ceuta y Melilla. Explorando la gestión de los perímetros terrestres de la Unión Europea en el continente africano*. 2008 [online]. Documents d'anàlisi geogràfica N° 51. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia. Str. 132. [Cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <<http://www.raco.cat/index.php/DocumentsAnalisi/article/viewFile/120014/159914>>

³² FERRER GALLARDO. Str. 132-133.

³³ GOMARIZ PASTOR, Antonio. El pensamiento político y estratégico español de seguridad y cooperación en el Mediterráneo. 2009 [online]. Instituto Universitario General Gutiérrez Mellado de Investigación sobre la Paz, la Seguridad y la Defensa [s.l.]. Str. 45-46. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<https://antoniogomariz.files.wordpress.com/2010/02/pensamiento-mediterraneo-espanol-de-seguridad.pdf>>

³⁴ O'DONNELL, Hugo. LA CAMPAÑA DE AFRICA DE 1859-60. Peacekeeping, 1815 to today. Canadá: Department of National Defence, 1995. Str. 71.

ten španělský zabíral pouze oblast středomořského pobřeží, kde již v té době žila značná menšina Španělů. Toto území se rozkládalo na ploše 23 000 km², z toho však více než 86 procent tvořila téměř neúrodná půda, horské masivy a poušť. Jediné ekonomicky zajímavé místo se týkalo regionu Rif, kde se nacházely železné doly³⁵. Španělský, stejně jako francouzský protektorát, zanikl roku 1956, kdy byla vyhlášena nezávislost Marockého státu. Tím byly opět pozměněny hranice a územní nároky. Ceuta s Melillou však Španělsku již zůstaly. Tato situace setrvala beze změn až do roku 1995, kdy byla města prohlášena za autonomní³⁶.

---

³⁵ GOMARIZ PASTOR. Str. 48.

³⁶ FERRER GALLARDO. Str. 133-134.

2 Španělské království

Reino de España neboli Španělské království je s více než 46 miliony obyvatel pátou nejlidnatější zemí Evropské unie. Přibližně 42 miliony z nich jsou Španělé (74 %), Katalánci (17 %), Galicijci (7 %) a Baskové (2 %). Zbývající 4,5 miliony jsou cizinci, kteří nejčastěji přicházejí z Maroka (15,5 %) a Rumunska (16 %). Úředními jazyky jsou nejen španělština, ale i katalánština, baskičtina a galicijština, přičemž španělština je – hned po čínštině – druhým nejpoužívanějším jazykem na světě³⁷.

Její území o rozloze 505 970 km² je šestkrát větší než Česká republika a rozkládá se zejména na Pyrenejském poloostrově v Jižní Evropě. Z 88 procent je lemováno mořským pobřežím, dlouhým téměř 5 000 km. Zbývající 12 procenty jsou státní hranice o celkové délce zhruba 2 000 km. Ty Španělsko sdílí s Francií (623 km) a Andorrou (64 km) na severovýchodě, s Portugalskem (1 200 km) na západě a s Gibraltarem (1 km) na jihu. Pozemními hranicemi jsou pak od Maroka odděleny enklávy Ceuta (6 km) a Melilla (10 km)³⁸.

Hlavní město Madrid, které se nachází v samém středu Španělska, má přes 3 miliony obyvatel a je třetím největším městem v Evropské unii.

Většinové náboženství v této zemi je římsko-katolické, ale zastoupena je zde i církev protestantská nebo islám. Současným králem je již třetím rokem Filip VI. Španělsko je parlamentní konstituční monarchií, která je administrativně rozdělena na 19 autonomních oblastí – těmi se budu zabývat v následující kapitole.

Podle Petra Zenknera je ve Španělsku přikládán velký význam tématům imigrace, energetické politiky a boji proti terorismu³⁹.

---

³⁷ Údaje o národnostním složení ve Španělsku jsem čerpala ze stránek Zastupitelského úřadu ČR v Madridu [online]. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/spanelsko/index.html>

³⁸ *Spain*. Country profile 2017 [online]. UN data. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=SPAIN>>

³⁹ ZENKNER, Petr. *Španělsko* [online]. Euroskop. 2005-2017 [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/558/sekce/spanelsko/>>

2.1 Správní rozdělení Španělského království

Správní rozdělení Španělska na autonomní oblasti, řazené sestupně podle počtu obyvatel (k 1. 1. 2016)⁴⁰.

Název česky	Název španělsky	Počet obyvatel	Hlavní město
Andalusie	<i>Andalucía</i>	8 388 107	<i>Sevilla</i>
Katalánsko	<i>Cataluña</i>	7 522 596	<i>Barcelona</i>
Madrid	<i>Comunidad de Madrid</i>	6 466 996	<i>Madrid</i>
Valencie	<i>Comunidad Valenciana</i>	4 959 968	<i>Valencia</i>
Galicie	<i>Galicia</i>	2 718 525	<i>Santiago de Compostela</i>
Kastilie a León	<i>Castilla y León</i>	2 447 519	<i>Valladolid</i>
Baskicko	<i>País Vasco</i>	2 189 534	<i>Vitoria</i>
Kanárské ostrovy	<i>Canarias</i>	2 101 924	<i>Santa Cruz de Tenerife</i>
Kastilie – La Mancha	<i>Castilla – La Mancha</i>	2 041 631	<i>Toledo</i>
Murcie	<i>Región de Murcia</i>	1 464 847	<i>Murcia</i>
Aragonie	<i>Aragón</i>	1 308 563	<i>Zaragoza</i>
Baleáry	<i>Illes Balears</i>	1 107 220	<i>Palma de Mallorca</i>
Extremadura	<i>Extremadura</i>	1 087 778	<i>Mérida</i>
Asturie	<i>Principado de Asturias</i>	1 042 608	<i>Oviedo</i>
Navarra	<i>Comunidad Foral de Navarra</i>	640 647	<i>Pamplona</i>
Kantábrie	<i>Cantabria</i>	582 206	<i>Santander</i>
La Rioja	<i>La Rioja</i>	315 794	<i>Logroño</i>
Melilla	<i>Melilla</i>	86 026	<i>Melilla</i>
Ceuta	<i>Ceuta</i>	84 519	<i>Ceuta</i>

⁴⁰ *Cifras oficiales de población resultantes de la revisión del Padrón municipal a 1 de enero 2016* [online]. Instituto Nacional de Estadística. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2853>>

Autonomní oblasti Španělska, které jsem uvedla v tabulce, se dělí na 17 autonomních společenství a na 2 autonomní města (Ceuta a Melilla). Každá z těchto 19 oblastí má vlastní Ústavní zákon (*Estatuto de Autonomía*).

Na základě územní organizace státu formulované článkem 137 Ústavy jsou autonomní oblasti jedněmi ze tří typů samosprávných území Španělska. Občanům všech těchto oblastí jsou zaručena stejná práva a povinnosti (viz článek 139 Ústavy).

2.2 Ústavněprávní zakotvení správního uspořádání Španělska

Všeobecné zásady správního uspořádání Španělského království upravuje Španělská ústava (dále jen Ústava), která je nejvyšší právní normou státu⁴¹. Ta byla schválena 31. října 1978 a 6. prosince téhož roku pak byla schválena španělským národem v referendu⁴². K podepsání Ústavy králem došlo 27. prosince a zveřejněna v Úředním věstníku (*Boletín Oficial del Estado*) byla konečně 29. prosince 1978. Tato Ústava má psanou, monolegální a rigidní formu.

Model státu je v Ústavě vyobrazen poněkud nepřesně. Uvádí sice, že Španělsko je sociálně demokratický právní stát, a že jeho politickou formou je parlamentní monarchie. Neuvádí však, zda se jedná o stát jednotný, spolkový nebo konfедераční. Současná Ústava, na rozdíl od Ústavy z roku 1931, zmíněné skutečnosti nevěnuje žádnou pozornost a nestanovuje ani žádné charakteristické pojmenování, pomocí kterého by vystihla tuto neobvyklou strukturu státu. Ústavní soud užívá označení Autonomní stát (*Estado de las Autonomías*), ale o udělení nezbytné právní kvalifikace nikterak neusiluje⁴³.

V této kapitole zmíním pět článků Ústavy, které upravují záležitosti související se správním a územním rozdělením Španělska. Přesněji řečeno – bude se jednat o článek 2 Ústavy, články 137, 138 a 139 Ústavy, a nakonec článek 144/B Ústavy. Tyto články jsem zvolila z toho důvodu, že evidentně úzce souvisejí se specifickým správním uspořádáním státu, kterého se tato kapitola týká. Spolu s číslem článku Ústavy budu v nadpise uvádět několika málo slovy jeho předmět odvíjející se na obsahu daného článku. Ten pak uvedu nejprve v českém jazyce, který bude mým osobním překladem, a poté uvedu jeho originální znění.

---

⁴¹ *La Constitución Española*, 1978 [online]. BOE – Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf>>

⁴² 6. prosinec je dodnes státním svátkem Španělska zvaným *Día de la Constitución*

⁴³ CASTELAO, Julio, 2003. *Sinopsis artículo 137* [online]. Congreso de los Diputados. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<http://www.congreso.es/consti/constitucion/indice/sinopsis/sinopsis.jsp?art=137&tipo=2>>

2.2.1 Jednota státu a právo na autonomii – článek 2 Ústavy:

- „Ústava vychází z nenarušitelné jednoty španělského státu, společné a neoddělitelné vlasti všech Španělů. Uznává a zaručuje právo na autonomii národnostem a regionům, které jsou jimi utvářeny, stejně jako vzájemnou solidaritu mezi nimi.“
- *„La Constitución se fundamenta en la indisoluble unidad de la Nación española, patria común e indivisible de todos los españoles, y reconoce y garantiza el derecho a la autonomía de las nacionalidades y regiones que la integran y la solidaridad entre todas ellas.“*

2.2.2 Obce, provincie a autonomní oblasti – Článek 137 Ústavy:

„Stát je územně uspořádán do obcí, provincií a zřízených autonomních oblastí. Všechny tyto právní subjekty užívají samosprávy k řízení svých vnitřních záležitostí.“

- „Stát je územně uspořádán do obcí, provincií a zřízených autonomních oblastí. Všechny tyto právní subjekty užívají samosprávy k řízení svých vnitřních záležitostí.“
- *„El Estado se organiza territorialmente en municipios, en provincias y en las Comunidades Autónomas que se constituyan. Todas estas entidades gozan de autonomía para la gestión de sus respectivos intereses.“*

2.2.3 Solidarita a územní rovnoprávnost – článek 138/2 Ústavy:

- „Rozdílnost mezi Ústavními zákony jednotlivých autonomních oblastí v žádném případě neznamenají ekonomické nebo sociální výsady.“
- *„Las diferencias entre los Estatutos de las distintas Comunidades Autónomas no podrán implicar, en ningún caso, privilegios económicos o sociales.“*

2.2.4 Rovnost Španělů na území státu – článek 139 Ústavy:

- „Všichni Španělé mají stejná práva a povinnosti v jakékoliv části státního území.“
- *„Todos los españoles tienen los mismos derechos y obligaciones en cualquier parte del territorio del Estado.“*

2.2.5 Autonomní iniciativa – článek 144/B Ústavy:

- „V zájmu státu mohou Generální kortesy případně schválit nebo udělit autonomní statut oblasti, která není součástí provinciálního systému, prostřednictvím ústavního zákona.“

- *„Las Cortes Generales, mediante ley orgánica, podrán, por motivos de interés nacional: Autorizar o acordar, en su caso, un Estatuto de autonomía para territorios que no estén integrados en la organización provincial.”*

3 Ústavněprávní zakotvení Ceuty a Melilly

Zařazení Ceuty a Melilly do španělského ústavního systému a systému územního uspořádání představovalo již odedávna značný problém. Vznikem nové Ústavy v roce 1978 se sice řada sporných bodů vyřešila, ale v průběhu vývoje Ústavních zákonů jednotlivých oblastí pak vyšlo najevo, že úplnému začlenění Ceuty a Melilly do tohoto systému bránilo ještě mnoho překážek. Předchozí režim ponechal těmto městům status *Plazas de Soberanía* neboli suverénní území, avšak v regionálním uspořádání státu tento status nebyl nijak zohledněn. Obě města byla nicméně sjednocena s provinciemi Cádiz (Ceuta) a Almería (Melilla). Že se vznikem Ústavních zákonů autonomních oblastí postavení enkláv vyjasnilo, bych ráda prokázala v této kapitole. Jelikož se jedná o objasnění jejich ústavněprávního zakotvení, zdroji budou články ze současné Španělské ústavy, z Ústavního zákona Andalusie⁴⁴ a Ústavních zákonů Ceuty⁴⁵ a Melilly⁴⁶.

---

⁴⁴ *Ley Orgánica 2/2007, de 19 de marzo, de reforma del Estatuto de Autonomía para Andalucía* [online]. Junta de Andalucía. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<http://www.juntadeandalucia.es/html/especiales/NuevoGobiernoVIII/images/17estatuto.pdf>>

⁴⁵ *Ley Orgánica 1/1995, de 13 de marzo, de Estatuto de Autonomía de Ceuta* [online]. BOE – Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<https://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-6358-consolidado.pdf>>

⁴⁶ *Ley Orgánica 2/1995, de 13 de marzo, de Estatuto de Autonomía de Melilla* [online]. BOE – Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<https://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-6359-consolidado.pdf>>

3.1 Zakotvení Ceuty a Melilly ve Španělské ústavě

Z hlediska politického systému jsou Ceuta a Melilla integrální součástí Španělska. Od března roku 1995 však mohou užívat značnou mírou autonomie, ustanovené na dalších 500 let.

Města Ceuta a Melilla jsou konkrétně zmíněny ve 3 člancích Ústavy (viz níže).

3.1.1 Poslanecká sněmovna – článek 68/2 Ústavy:

- „Volebním obvodem je provincie. Města Ceuta a Melilla jsou zastupována jedním poslancem pro každé z nich. Zákon rozdělí celkový počet poslanců stanovením jejich minimálního počátečního zastoupení v každém volebním obvodu a rozdělením ostatních úměrně obyvatelstvu.“
- *„La circunscripción electoral es la provincia. Las poblaciones de Ceuta y Melilla estarán representadas cada una de ellas por un Diputado. La ley distribuirá el número total de Diputados, asignando una representación mínima inicial a cada circunscripción y distribuyendo los demás en proporción a la población.“*

3.1.2 Senát, teritoriální reprezentace provincií – článek 69/4 Ústavy:

- „Města Ceuta a Melilla každé volí své dva senátory.“
- *„Las poblaciones de Ceuta y Melilla elegirán cada una de ellas dos Senadores.“*

3.1.3 Autonomní iniciativa – páté přechodné ustanovení Ústavy:

- „Města Ceuta a Melilla se mohou stát autonomními společenstvími, pokud tak rozhodnou jejich příslušné obecní rady prostřednictvím usnesení přijatého naprostou většinou svých členů a pokud to jejich Generální kortesy schválí prostřednictvím ústavního zákona v souladu s podmínkami v článku 144.“
- *„Las ciudades de Ceuta y Melilla podrán constituirse en Comunidades Autónomas si así lo deciden sus respectivos Ayuntamientos, mediante acuerdo adoptado por la mayoría absoluta de sus miembros y así lo autorizan las Cortes Generales, mediante una ley orgánica, en los términos previstos en el artículo 144.“*

3.1.4. *Ceuta y Melilla en el ordenamiento constitucional:*

Dionisio García Flórez, španělský analytik mezinárodních záležitostí, ve svém článku *Ceuta y Melilla en el ordenamiento constitucional* pro španělský magazín *Cuadernos de estrategia* zmiňuje, že náležitosti stanovené v pátém přechodném ustanovení Ústavy z roku 1978 splňovaly Ceuta a Melilla již roku 1981. Tehdy jejich příslušné obecní rady schválily ústavu každého z měst jako autonomní oblast, a to nadpoloviční většinou svých členů, což je podmínkou daného ustanovení. Za autonomní však byla města prohlášena až o řadu let později⁴⁷.

3.2 Zakotvení Ceuty a Melilly v Ústavním zákonu Andalusie

Dne 27. dubna roku 1977 se uskutečnila konference, na které se za účelem ústavodárného shromáždění sešli andaluští poslanci, potenciální vládní orgány autonomního společenství Andalusie. Ti rozhodli, že do nově vznikajícího Ústavního zákona Andalusie – respektive do jejího autonomního společenství – již enklávy patřit nebudou. Z hlediska historie a původu obyvatel byla přitom obě města doposud považována za nedílnou součást Andalusie.

V dotyčném Ústavním zákonu (*Estatuto de Autonomía para Andalucía*) jsou města Ceuta a Melilla zmíněna pouze jednou, a to ve druhé kapitole deváté Hlavy (viz následující článek).

3.2.1 *Vztahy s Ceutou a Melillou – článek 228 Ústavního zákona Andalusie:*

- „Autonomní společenství Andalusie bude udržovat zvláštní partnerství a spolupráci s Autonomními městy Ceuta a Melilla, stejně jako jejich podporu.“
- „*La Comunidad Autónoma de Andalucía mantendrá unas especiales relaciones de colaboración, cooperación y asistencia con las Ciudades Autónomas de Ceuta y Melilla.*”

---

⁴⁷ GARCÍA FLÓREZ, Dionisio, 1997. *Ceuta y Melilla en el ordenamiento constitucional* [online]. Cuadernos de estrategia. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2782318>>

3.2.2 Nejvyšší soud Andalusie, Ceuty a Melilly

S Andalusíí jsou dále enklávy spjaty ze soudního hlediska. Obě města spadají pod Vyšší soud autonomního společenství Andalusie, Ceuty a Melilly (*Tribunal Superior de Justicia de Andalucía, Ceuta y Melilla*, označován též jako *TSJ Andalucía, Ceuta y Melilla*). Tato instituce má své sídlo ve městě Granada, konkrétně v budově královského kancléřství zvaného *Real Chancillería de Granada*. Ve městech Sevilla a Malaga má pak v každém z nich po dvou senátech. Zmíněný Vyšší soud má následující strukturu⁴⁸:

- vládní senát (*La Sala de Gobierno*)
- civilně trestní senát (*La Sala de lo Civil y Penal*)
- odvolací senáty (*Salas de lo Contencioso-Administrativo*)
- trestně správní senáty (*Salas de lo Social*)

---

⁴⁸ *TSJ Andalucía, Ceuta y Melilla* 2017 [online]. Consejo General del Poder Judicial. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder-Judicial/Tribunales-Superiores-de-Justicia/TSJ-Andalucia--Ceuta-y-Melilla/>>

3.3 Zakotvení Ceuty a Melilly ve vlastním Ústavním zákonu

Ústavní zákon Ceuty má kompletní název Ústavní zákon 1/1995 ze 13. března o autonomním statutu Ceuty, v originálním znění *Ley Orgánica 1/1995, de 13 de marzo, de Estatuto de Autonomía de Ceuta*. Název melillského Ústavního zákona je Ústavní zákon 2/1995 ze 13. března o autonomním statutu Melilly, originálním znění *Ley Orgánica 2/1995, de 13 de marzo, de Estatuto de Autonomía de Melilla*.

V této kapitole budu užívat označení „Ústavní zákon“, tedy bez jmenovitého uvedení příslušného města. Důvodem je shodný obsah obou zákonů těchto měst s výjimkou článku 3 Ústavního zákona autonomní oblasti, který specifikuje vlajku, znak a hymnu jednotlivých měst.

Města se tedy roku 1995 mohla stát autonomními díky existenci článku 144/B Ústavy, který je a nota bene zmíněn hned v Preambuli obou Ústavních zákonů následovně:

- „Současný autonomní statut, ustanovený podle článku 144/B Španělské Ústavy...“
- „*El presente Estatuto de Autonomía, establecido de acuerdo con lo previsto en el artículo 144/B de la Constitución Española...*”

Preambule dále přiznává městům samosprávu:

- „Se svým uznáním Ceuta přistupuje k režimu vládní samosprávy a autonomie, kterých bude užívat ve svůj vlastní prospěch, začlení se a doplní autonomní systém, rozvíjející se již od vzniku současné Španělské ústavy.“
- „*Con su aprobación, Ceuta accede a su régimen de autogobierno, gozando de autonomía para la gestión de sus intereses, integrándose y completando el sistema autonómico que se ha desarrollado a partir de la Constitución Española.*”

3.3.1 Orgány autonomního města – článek 6 Ústavního zákona autonomního města:

Orgány tvořící zmíněnou samosprávu jsou v tomto článku stanoveny následovně:

- „Institucionálními orgány města jsou městský parlament, prezident a vládní rada.“
- „*Son órganos institucionales de la ciudad la Asamblea de Ceuta, el Presidente y el Consejo de Gobierno.*”

Prezidentem, tedy předsedou vlády a starostou města, se v případě Ceuty míní Juan Jesús Vivas Lara, který je od 6. února 2001 předsedou vlády a zároveň plní funkci starosty města. Zmíněnou skutečnost upravují články 14 a 15 Ústavního zákona města:

3.3.2 Hlava autonomního města – článek 14 Ústavního zákona:

- 1. „Prezident města Ceuta předsedá parlamentu, vládní radě, jejíž činnost řídí a kontroluje, a zastává nejvyšší zastoupení Ceuty.“
- 1. „*El Presidente de la ciudad de Ceuta preside la Asamblea, el Consejo de Gobierno, cuya actividad dirige y coordina, y ostenta la suprema representación de la Ciudad.*”
- 2. „Prezident jmenuje a odvolává členy rady a může dočasně pověřit vlastní vedoucí funkcí některého z členů vládní rady.“
- 2. „*El Presidente nombra y separa a los Consejeros y podrá delegar temporalmente funciones ejecutivas propias en algunos de los miembros del Consejo.*”

3.3.3 Hlava autonomního města – článek 15 Ústavního zákona:

- „Prezident, který zastává také funkci starosty města, bude zvolen členy parlamentu Ceuty a jmenován španělským králem.“
- „*El Presidente, que ostenta también la condición de Alcalde, será elegido por la Asamblea de Ceuta de entre sus miembros y nombrado por el Rey.*”

Prezidentem Melilly je od 20. července 2000 Juan José Imbroda Ortiz.

3.3.4 Hlava autonomního města – článek 5 Ústavního zákona:

Článek uvádí, že zmíněné orgány města by se měly prostřednictvím svých kompetencí a moci soustředit na plnění následujících cílů:

- „Zlepšení životních podmínek, zvýšení kulturního a pracovního postavení všech Ceutánů.“
- „Podpora vzniku vhodných podmínek pro skutečnou a opravdovou svobodu a rovnost Ceutánů, stejně jako umožnění jejich aktivní účasti v politické, ekonomické, kulturní a sociální sféře města.“
- „Podpora kvalitního života prostřednictvím ochrany přírody a životního prostředí, rozvoj sociálních zařízení a přístupu všech vrstev obyvatelstva k bohatství místní kultury.“

- „Podpora a podnět důležitosti vzájemného porozumění, úcty a uznání kulturní a jazykové rozmanitosti obyvatel města.“

„Las instituciones de la ciudad de Ceuta, dentro del marco de sus competencias, ejercerán sus poderes con los siguientes objetivos básicos:”

- *„La mejora de las condiciones de vida, elevación del nivel cultural y de trabajo de todos los ceutíes.”*
- *„Promover las condiciones adecuadas para que la libertad y la igualdad de los ceutíes sean reales y efectivas; facilitar la participación de los ceutíes en la vida política, económica, cultural y social de Ceuta.”*
- *„El fomento de la calidad de vida, mediante la protección de la naturaleza y del medio ambiente, el desarrollo de los equipamientos sociales y el acceso de todas las capas de la población a los bienes de la cultura.”*
- *„La promoción y estímulo de los valores de comprensión, respeto y aprecio de la pluralidad cultural (i lingüística) de la población ceutí.”*

3.3.5 Vztahy s Andalusií:

Obdobně jako zmiňuje Ústavní zákon Andalusie v jednom ze svých článků možnou spolupráci s Ceutou a Melillou, se v Ústavním zákonu měst nachází srovnatelná zmínka. Jedná se o páte dodatečné ustanovení zmíněného Ústavního zákona:

- „Město Ceuta může navázat zvláštní partnerství s městem Melilla a s autonomním společenstvím Andalusie.“
- *„La ciudad de Ceuta podrá establecer con la Comunidad Autónoma de Andalucía y con la ciudad de Melilla relaciones de especial colaboración. “*

3.4 Zvláštní daňový systém Ceuty a Melilly

Na rozdíl od běžné daně z přidané hodnoty IVA⁴⁹ (*Impuesto al Valor Añadido*), užívané na většině území Španělského království, Ceuta a Melilla užívají takzvané daně z výroby, služeb a dovozu (IPSI – *Impuesto sobre la Producción, los Servicios y la Importación*). Jedná se o nepřímou daň obecního charakteru.

Zákon o zvláštním daňovém systému pro obě enklávy vyšel v platnost roku 1991 a uvádí následující⁵⁰:

- „Geografické a historické okolnosti ztížily ekonomický pokrok měst Ceuty a Melilly, čímž se stanovuje daňový systém odlišný od systému obvyklého na území Pyrenejského poloostrova a na Baleárských ostrovech.“
- „*Circunstancias geográficas e históricas han dificultada la evolución económica de las ciudades de Ceuta y Melilla, dando lugar a un tratamiento fiscal diferenciado del que tradicionalmente han recibido los territorios peninsulares y las Islas Baleares.*“

Zákon dále zmiňuje skutečnost, že obě města měla zvláštní režim, stanovený již předchozími zákony z 19. století⁵¹. Ten udělil oběma městům statut volných přístavů. Jeho záměrem bylo usnadnit jejich ekonomický rozvoj, a to poskytnutím možnosti snížení nákladů za příjem či výdej zboží prostřednictvím těchto přístavů.

---

⁴⁹ Srovnatelné s českým DPH.

⁵⁰ *Ley 8/1991, de 25 de marzo, por la que se aprueba el arbitrio sobre la producción y la importación en las ciudades de Ceuta y Melilla*. Poslední změny: 27.07.2013 [online]. BOE – Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: < <https://www.boe.es/buscar/pdf/1991/BOE-A-1991-7645-consolidado.pdf>>

⁵¹ *Ley de 18 de mayo de 1863 a Ley de 14 de julio de 1894*.

4 Španělsko-marocký spor

4.1 Kořeny španělsko-marockého sporu

Věřím, že na celou problematiku sporu Španělska a Maroka o severoafrické enklávy je zapotřebí nahlížet skrze jeho historické podmínky a souvislosti. Bez pochopení kořenů tohoto sporu nelze vidět jeho příčiny. A bez pochopení jeho příčin nelze vidět jeho možná momentální řešení nebo diskutovat o jeho pravděpodobném dalším vývoji. Celý spor souvisí s dějinami osídlení oblasti Magrebu. Ta má výrazně příznivý charakter přírodní a klimatický. Je to oblast úrodná a tedy bohatá, s výnosným zemědělstvím, které má svoji tradici už v dobách starověkých říší a kolonií fénických, řeckých a římských. Úrodné zemědělství je doplněno bohatstvím pobřežních rybářských lovišť a rozlehlými pastvinami pro dobytek. To je základ pro vyspělou řemeslnou výrobu, která využívá zdejší bohatá naleziště nerostů. Zjistila jsem, že některé druhy nerostů byly dokonce objeveny v nedávné době a například ložiska fosfátů patří k nejvýnosnějším na celém světě⁵².

To vše dělá tuto oblast velmi atraktivní jak pro místní obyvatelstvo, které si zde chtělo svoje podmínky udržet, tak pro dobyvatele a nově přichozí vládcy, kteří zdejší bohatství chtěli získat pro sebe. Strategická poloha přístavů, úrodná půda a bohatství země – to jsou některé z hlavních důvodů, kvůli kterým byla tato oblast neustálým zdrojem a předmětem sporů a konfliktů. Spor Španělska a Maroka je jen jedním v celé řadě sporů, které probíhaly v této zemi a o tuto zemi. Pro nás je zajímavý tím, že jsme jeho současníky a že v jistém ohledu může ovlivnit také náš život – jsme členy Evropské unie, jejímž členem je také Španělsko, a tudíž i enklávy. Tímto se spor kolem enkláv dotýká také celkových postojů Evropské unie a jejich vztahů k nim. Tím se do značné míry týká také nás.

---

⁵² VOTRUBEC, Ctibor. *Afrika: zeměpisný přehled kontinentu a jeho oblastně ekonomické problémy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. Učebnice vysokých škol. Str. 170.

4.2 Historie osídlení Magrebu a dnešního území Ceuty a Melilly

Původními obyvateli oblasti dnešního Maroka a celé severní Afriky (Magrebu) v dobách pravěku jsou pastevecké kmeny, pravděpodobně předkové Berberů, což je souhrnné označení pro původní etnika v severní Africe, kteří zde žili prokazatelně už cca 7000 let př. n. l. Obývali souvislý pás území od Kanárských ostrovů přes Maroko až k údolí Nilu v Egyptě. Už ve starověku vybudovali systém obchodních karavanních cest napříč celou Saharou⁵³.

V době kolem prvního tisíciletí před naším letopočtem byla oblast Maroka úrodnou a zalesněnou zemí s rozvinutým zemědělstvím a pastevectvím. Prvními historicky doloženými dobytými a novoosídlenci byli Féničané, obchodníci a mořeplavci, kteří ve 2. století př. n. l. zakládali na středomořském území dnešního Maroka své osady podél obchodních cest. Féničané měli své základny po celém Středomoří a na území dnešního Tunisu vybudovali svoje nejmocnější město – Kartágo, středisko velké obchodní říše. Bylo ale nejsilnějším konkurentem Římanů v úsilí o nadvládu nad západním Středomořím. Po dlouhých a vyčerpávajících válkách s Římskou říší o bylo Kartágo poraženo, zničeno a Řím následně obsadil ostatní fénické přístavy (mezi nimi také Ceutu a Melillu) a celé území středomořského pobřeží. Ale stejně jako Kartaginští, ani Římané si zde nedokázali podmanit domorodé berberské kmeny. Berbeři žili kočovným životem, nezakládali města, a proto je Římané nemohli vojensky dobýt a ovládnout. Berbeři se ubránili římské nadvládě, stáhli se do vnitrozemí, a odkud podnikali výpady na římské území. Přesto trvalo jejich sousedství po staletí a to bylo důsledkem pozvolného míšení skupin obyvatelstva. Nicméně i nadále převažujícím prvkem v osídlení byly berberské kmeny. V období římské nadvlády došlo k rychlému šíření pouště, protože Římané masívně káceli lesy, aniž by se věnovali jejich obnově. Je velmi pravděpodobné, že právě tato doba měla za následek pokles hladiny spodních vod a zánik velkých ploch v oblastech kdysi úrodných a zemědělsky intenzívně využívaných.

Ve čtvrtém a pátém století, v období úpadku Říše římské, pak ovládaly severní Afriku náboženské a politické nepokoje a konflikty, které oblast oslabily. Římská nadvláda zde definitivně skončila v 5. století, kdy Římany vypudili Vandalové, kteří zde založili svoji říši. Země byla neschopna bránit se invazi germánského kmene. Vandalové obsadili celé středomořské pobřeží až k Libyi. Ve své říši ale tvořili pouze málo početnou horní vrstvu

---

⁵³ WOLF, Josef. *Etnografie Afriky: úvod do studia kultury a společnosti*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1968. Učební texty vysokých škol. Str. 97.

a záhy splynuly s původním berberským obyvatelstvem. Říše Vandalů byla vnitřně málo pevná, kmenová šlechta Vandalů svým nadřazeným vztahem k římsko-berberskému obyvatelstvu vyvolávala častá povstání a náboženské bouře. Časem se říše rozpadla jak vlivem vnitřních rozporů, tak pod útoky Berberů z vnitrozemí a Byzantinců z moře. V době byzantské nadvlády bylo pobřeží připojeno k Byzanci (Východořímská říše) a vnitrozemí zůstalo pod nadvládou Berberů. Ani Byzantinci, kteří středomořskou oblast dnešního Maroka obsadili v 6. století, nebyli nikterak úspěšní ve své snaze rozšířit obsazená území hlouběji do vnitrozemí, do oblasti berberských kmenů⁵⁴.

Od roku 640 si islámskou expanzí začali západní Afriku podrobovat Arabové původem z dnešní Saúdské Arábie. Islám vznikl na Arabském poloostrově a během několika desetiletí se přehnal přes Egypt, Libyi, Tunisko a Alžírsko až do Maroka. Islámská invaze byla blesková a drtivá. Po několika desetiletích šíření islámu z Arabského poloostrova, od Mekky a Medíny, se tak Arabové dostali až na západní pobřeží Afriky. Ale také Arabové, výbojní nositelé islámu, narazili na silný odpor berberských kmenů. K prvnímu (neúspěšnému) pokusu o dobytí Maroka došlo v 80. letech 7. století a v tomto případě byl odpor domorodých berberských kmenů úspěšný. K dalšímu útoku došlo až v letech 705–708 a tehdy Arabové oblast opanovali. Berberské kmeny nakonec pozvolna nové náboženství přijaly a islám v Maroku pevně zakořenil. Spolu s tím se do jisté míry Berbeři arabizovali. Vliv Arabů byl natolik silný, že na rozdíl, od minulých epoch historie, se nyní vliv dobyvatelů stal dominantním. Místní berberské obyvatelstvo přejalo kromě islámu také arabštinu a samotní Berbeři se v některých případech stali šířiteli islámu.

Islám se v Magrebu stal mocnou silou, která v 11. a 12. století vytvořila na většině rozlohy severozápadní Afriky a Španělska mohutnou islámskou říši. Ovšem, stejně tak jako kdysi Kartaginci, Římané, Vandalové a Byzantinci, také Arabové se potýkali s problémy, které vyvěraly s kočovným životem Berberů, a nedokázali si je zcela podmanit. I přesto, že nakonec Berbeři přijali islám, většina kmenů si zachovala politickou samostatnost a v roce 740 dokonce vypuklo berberské povstání, které vládnoucí dynastie nebyla schopna potlačit a jako vládnoucí vrstva se v oblasti neudržela. Berbeři sice přijali islám a vytvořila se zde početná arabská populace, přesto během několika desetiletí byli arabští vládci z celé oblasti Magrebu vyhnáni. Jeho část – Tunisko a Alžírsko – později znovu dobyli nejprve Arabové a o několik staletí později osmanští Turci, ale na území Maroka

---

⁵⁴ BURIAN, Jan a OLIVA, Pavel. *Civilizace starověkého Středomoří*. 2. vydání. Praha: Arista Books, 2015. Str. 272.

moc těchto dobyvatelů už nedosáhla - od r. 740 zde nadále vládly pouze berberské dynastie (Almorávidé, Almohadové, Merinidé, Watasidé, Saadové, Alawité)⁵⁵.

Po obsazení severozápadního pobřeží Afriky pokračovali Arabové ve výbojích směrem na Pyrenejský poloostrov a od počátku 8. století se muslimové zmocnili nadvlády nad téměř celým územím Pyrenejského poloostrova. Trvalo celých sto let, než se původní obyvatelé Pyrenejského obyvatelstva na svém ústupu před Araby zastavili na samém severu poloostrova – a trvalo dalších několik set let, než získali poloostrov nazpět. Během tohoto období se několik původních křesťanských státek přetvořilo do dvou království – Španělského⁵⁶ (Kastilie) a Portugalského⁵⁷.

Proces *reconquisty* vyvrcholil porážkou posledních center muslimské moci a kultury a islám byl z Pyrenejského poloostrova vytlačen. Porážka islámu dala Španělskému (Kastilskému) i Portugalskému království znamenala jejich definitivní stabilizaci a přinesla impuls k dalšímu mocenskému rozmachu, který vedl k přenesení výbojů na území severní Afriky. První Španělé přicházeli do západní Afriky již koncem středověku a od samého počátku zde usilovali o vytvoření držav. Stejně tak si počínali také Portugalci, takže od 15. století se staly zámořské državy důvodem sporů Španělů s Portugalci. Papež Kalixtus III. r. 1456 se do sporu mezi tehdejšími křesťanskými mocnostmi a určil mys Búdždúr (بوجدور) jako hranici mocenského vlivu ve světě mezi Kastilií (severně) a Portugalskem (jižně).

Místní arabští vládci se ovšem těmto snahám bránili a například velmi záhy dobyli a zničili pevnost *Santa Cruz de Mar Pequeña*, kterou Španělé v 70 letech 15. století zbudovali. Po objevení Ameriky, která skýtala pro Španělsko obrovské možnosti, se nutně musel snížit španělský zájem o západní Afriku – Španělsko bylo tehdejší mocností, ale ovládnutí dvou tak obrovských oblastí nebylo v jeho možnostech. A navíc – zatímco bohatství Ameriky bylo očividné, ty možnosti, které mohla nabídnout severní Afrika, nebyly tehdy dostatečně patrné a Severní Afrika, ačkoli ležela blíže Pyrenejskému poloostrovu, zdála se být oblastí chudší, méně bohatou. Ale Španělé se úplně svých ambicí v této oblasti nevzdali a na sklonku 15. století zahájili budování několika dalších

---

⁵⁵ GOMBÁR, Eduard. *Kmeny a klany v arabském Maghribu*. Praha: Karolinum, 2007. Str. 75.

⁵⁶ UBIETO ARTETA, Antonio. *Dějiny Španělska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. Dějiny států. Str. 197 a 221.

⁵⁷ KLÍMA, Jan. *Dějiny Portugalska*. 2., rozš. a dopl. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007. Dějiny států. Str.32.

pevností (*Taghazout*, Búdždúr - *Cabo Bojador* a *San Miguel*), které měly hájit zájmy španělské koruny proti útokům kočovných kmenů.

Španělé se snažili s místními kmeny uzavírat také smlouvy, které by jim zabezpečily jistou nadvládu nad tímto územím, ale ne vždy byli úspěšní - odpor kočovníků proti jejich přítomnosti byl silný. Více pevností zde již Španělé nevystavěli. Během následujících let útoky kočovníků zničily pevnosti *San Miguel*, *Santa Cruz de Mar Pequeña* a *Taghazout*. Španělé situaci v severozápadní Africe nahlíželi jako poměrně problematickou. Měli zájem na realizaci svých mocenských zájmů v Evropě a na americké pevnině a proto se rozhodli více se na posilování svého postavení zde nezaměřovat a od počátku 16. století přenechali celé pobřeží portugalskému vlivu. Základnu pro určité uplatňování elementárního mocenského vlivu na oblast pobřeží zajišťovaly Španělům blízké Kanárské ostrovy, ale nadále byl už jejich hlavní zájem soustředěn na americké zámoří. Navíc se území severozápadní Afriky stalo součástí poměrně silného muslimského panství, ze kterého se postupem let vytvořil základ Marockého státu, takže Španělé by se zde v té době dokázali mocensky prosazovat jen obtížně⁵⁸.

Teprve od 18. století se do této oblasti znovu plně navrátili. Oblast byla důležitá jako strategické centrum dálkového obchodu, který systémem karavanních cest vedl napříč celou severní Afrikou, od Rudého moře až na pobřeží západního Středomoří a Atlantiku a odtud pokračovalo námořní přepravou do jižní Evropy. To byl mimořádně přitažlivý faktor. Španělé nejprve na pobřeží zakládali dočasné obchodní stanice. Existence a činnost těchto stanic byly na sklonku 18. století definitivně potvrzeny španělsko-marockými smlouvami. Maročtí vládcové vliv Španělů zde vnímali nelibě, smlouvy uzavírali pod nátlakem a tak posilování postavení a Španělska v této oblasti vedl k nárůstu napětí mezi Španělskem a Marokem. V druhé polovině 19. století se situace vyhroutil a v letech 1859 – 1860 došlo mezi oběma státy k válce. V ní ovšem bylo Maroko poraženo a muselo postoupit Španělsku území na severním Středomořském pobřeží, ale také západním pobřeží Atlantiku (kde stávala pevnost *Santa Cruz de Mar Pequeña*). Na sklonku 19. století dosáhlo Španělsko možnosti vybudovat zde rybářský přístav a následně se přes odpor místních kmenů Španělům podařilo ovládnout celé široké území kolem přístavu.

---

⁵⁸ UBIETO ARTETA, Antonio. Str. 225.

Výraznou pomocí Španělům při pronikání na tato území měly velmi komplikované vztahy mezi místními kmeny – nebyly ochotné uznávat svrchovanost centrální moci sultána, vládla mezi nimi nevraživost, nepřátelství a křehká rovnováha dohod, smluv a výkupných poplatků – jednotlivé kmeny tyto vzájemné vztahy často narušovaly a vyvolávaly místní války. Podle mého názoru se právě v těchto skutečnostech odráží podstata mentality zdejšího obyvatelstva, která je do značné míry určujícím faktorem politických postojů také v současnosti.

V druhé polovině 19. století v oblasti od Maroka až k emirátu Adrar na jihu vládla anarchie. Místní kmeny žily ve vzájemně velmi komplikovaných vztazích, které měly složitou hierarchii uplatňovanou pomocí poplatků za ochranu, nebo výpalného; některé válečnické kmeny žily pouze z vymáhání těchto poplatků a odvodů. Sílu a autoritu kmenů charakterizovalo postavení šejků nebo kmenového shromáždění (*džama*). Za takových okolností bylo pro místní obyvatelstvo nesnadné dosáhnout jednotné a obecně platné dohody, což Evropanům výrazně usnadňovalo situaci⁵⁹.

Španělé místních svárů obratně využívali a totéž se dařilo Britům, když sem od 80. let 19. století rovněž začali pronikat. Například při obtížích, které měli při zakládání obchodní stanice na mysu Juby s marockým sultánem, uzavřeli Britové spojení s mauritánským sultánem a vyvolali mezi oběma sultanáty válku, jejímž důsledkem bylo posílení britských pozic Britů na území obou sultanátů.

Snahy posilovat svůj vliv ve zdejší oblasti vedly Španělsko k výraznější angažovanosti a budování sítě obchodních stanic a přístavů. Uzavíráním smluv s místními kmeny v roce 1884 dosáhlo Španělsko zisku poloostrova *Rio de Oro*. V této době probíhala tzv. Berlínská konference, na které si evropské mocnosti rozdělily území Afriky. V průběhu 19. století, kdy se naplno rozvíjel průmysl v evropských zemích, evropští cestovatelé zjistili, že území Afriky ukrývá nezměrná množství nerostných surovin. Protože hrozilo, že evropské státy ve snaze získat si zdroje surovin a obchodu pro sebe, naruší křehké příměří, které mezi nimi bylo, a přivodí válku v Evropě, kterou v té době ještě žádná evropská mocnost nechtěla, ukázalo se jako nezbytné zajistit smluvní využití Afriky. Vzhledem k napětí ve vztazích mezi evropskými mocnostmi té doby byla dohoda o rozdělení sfér vlivu v Africe cestou, jak se válce vyhnout. Kolonizace afrických území evropskými státy probíhala zejména mezi roky 1881 a 1914. V roce 1870 ovládali

---

⁵⁹ GOMBÁR, Eduard. Str. 121.

Evropané jen 10 % území Afriky, zatímco roku 1914 to bylo 90 %. Jako počátek dělení Afriky se obvykle udává právě Berlínská konference z přelomu let 1884 a 1885, která měla za cíl regulovat evropský vliv v Africe a obchod. V posledních letech 19. století pak hegemonie v oblastech vlivu přerostla v přímou kolonizaci daných území. Berlínská konference stanovila pravidla evropského pronikání do Afriky a regulace obchodu. Byla svolána Portugalskem a zorganizována kancléřem Otto von Bismarckem, který pozval zástupce Belgie, Dánska, Francie, Itálie, Nizozemí, Rakousko-Uherska, Ruska, Spojeného království, Španělska, Švédska a Turecka, aby vypracovali společnou africkou politiku. Jejím výsledkem byla dohoda o rozdělení Afriky. Byl to konkrétní počátek koloniální aktivity evropských zemí a likvidace stávajících místních států⁶⁰.

Dělení a kolonizace Afriky se po Berlínské konferenci urychlily a to i na územích označených jako sféry vlivu konkrétních států, protože evropské mocnosti se dohodli, že budou postupovat podle principu efektivity. Nemohly proto ani svoje zájmové území prostě jen považovat za svoji doménu, protože princip efektivity přijatý na Berlínské konferenci stanovil, že mocnosti mohou držet kolonie, pouze tehdy, jestliže je ovládají. Jinými slovy: jestliže mají dohody s místními vládci, jestliže vyvěsily na území svoji vlajku, jestliže ustanovily nad ovládaným územím administrativní správu s policejními silami zajišťujícími pořádek. Koloniální mocnost musela rovněž území hospodářsky využívat. V případě, že koloniální mocnost neprovedla tyto úkony, mohla to udělat jiná mocnost a území takto převzít, což nemohlo být ze strany poškozené mocnosti považováno za akt převzetí násilného. A tak se stalo podstatným získat místní vládců (třeba i za použití síly) k podpisu smlouvy o protektorátu a mít dostatečné síly k ochraně území.

Během několika let byla Afrika rozdělena. Na rozdíl od minulých staletí zde v r. 1895 byly už jen tyto nezávislé státy: Libérie, nově vytvořený stát pro navrácené otroky, Habeš (Etiopie; původní křesťanský a po staletí nezávislý stát), Oranžský svobodný stát (Búrský stát, který podlehl britské invazi v r. 1902), Jihoafrická republika (Búrský stát, který podlehl britské invazi v r. 1902) a pak Maroko (které podlehl španělsko-francouzské invazi v r. 1912).

---

⁶⁰ REID, Richard J. *Dějiny moderní Afriky od roku 1800 po současnost*. Praha: Grada, 2011. Str. 140.

Svoje kolonie v Africe po r. 1913 měly tyto evropské státy: Belgie, Francie, Itálie, Německo, Portugalsko, Spojeného království (Velké Británie), Španělska. Ve stejném roce zůstaly jako nezávislé státy v Africe jen Habeš a Libérie⁶¹.

Španělsko na Berlínské konferenci prosadilo uznání svého nároku na atlantickém pobřeží západní Afriky a vyhlásilo zde na počátku roku 1885 protektorát. V dubnu 1887 rozšířili Španělé území protektorátu hluboko do vnitrozemí a požadovali další území na severu pobřeží. Tyto zábory ovšem vyvolaly odpor kočovníků z vnitrozemí a byly důvodem jejich útoků na obchodní a správní střediska protektorátu. Navzdory úsilí o vyjednání příměří, trvaly útoky a ozbrojené konflikty až do konce 19. století. Ke zvýšení zmatků a problémů v oblasti vedly jak válečné operace místních šejků, tak spory evropských států, které se snažily uchytit se zde co nejlépe. O pozice v této oblasti soupeřilo Španělsko s Francií a s Británií. Britové svojí přítomnost zde ukončili v devadesátých letech 19. století, kdy poznali, že zde plývají silami, které jim pak chybí při upevnění jejich moci v dalších, již obsazených koloniích.

Mezi Francií a Španělskem došlo k narovnání vzájemných vztahů a vymezení zájmových sfér až na počátku 20. století. Francie byla v té době v severní Africe dominantní silou – ovládala většinu vnitrozemí Sahary a značnou část pobřeží jak na západě (Atlantický oceán), tak na severu (Středomoří). Centrem jejích držav byl Alžír. Dohody Španělska a Francie vedly k vymezení zájmových sfér, což pro Španělsko znamenalo další posílení vlivu a další rozšíření území jeho protektorátu⁶².

Francie prodělala ve vztazích s Marokem několik krizí – ale vždy z nich vyšla posílena. Bylo tomu především z důvodů vyšší technické vyspělosti, která se projevila dokonalejší vojenskou výzbrojí, ale svoji roli pokaždé sehrála také setrvalá řevnivost mezi místními vládci. První krize vypukla v roce 1905 a Francie jí úspěšně vojensky zvládla a vzdorující šejky porazila. Druhá krize vypukla o několik let později – v roce 1911. Kočovné kmeny, které neuznávaly plnou svrchovanost marockých sultánů, si vynutily otevřený odpor sultanátu vůči Evropanům; jejich cílem bylo dosažení větší samostatnosti a volnosti v oblasti. Francie a Španělsko v této krizi svůj postup koordinovaly a dosáhly drtivého vojenského vítězství – v roce 1912 definitivně porazili marockého sultána a ostatní vzpurné náčelníky a definitivně si území Maroka rozdělili. Na území, které připadlo

---

⁶¹ REID, Richard J. Str. 154.

⁶² UBIETO ARTETA, Antonio. Str. 667-668.

Španělsku, vznikl protektorát Španělské Maroko. Poražené kmeny se stále pokoušely o odpor, a protože se tak dělo už v průběhu I. světové války, stalo se to pro Německo a Turecko důvodem účasti v této místní válce. Německo a Turecko se pokoušely oslabit Francii a Španělsko dodávkami zbraní povstalcům a posilováním jejich odporu. Francie a Španělsko ovšem povstání kočovníků snadno rozdrtily a zcela si upevnily v oblasti svoji moc. Odbojníci byli vytlačeni do hor a v pobřežních oblastech se pozice obou evropských mocností staly neotřesitelné.

Povstalci se od 20. let pokoušeli založit vlastní stát – jednalo se o tzv. Rífskou republiku. Rífská republika (Konfederovaná republika kmenů Rífu) vznikla 18. srpna 1921 po revoltě berberského obyvatelstva obývajících pohoří Ríf v Španělském Maroku. Hlavním městem státu byl Ajdir, obývalo jej 18 530 lidí (celý stát měl zhruba 550 000). 1. února 1923 byla přijata ústava republiky. Ale její trvání nemělo být dlouhé - na konci roku 1925 zaútočilo na Rífskou republiku 50 000 vojáků Francie a Španělska a 27. května 1926 země kapitulovala. Partyzánské boje však trvaly ještě do konce 1927. Odpor povstalců byl definitivně zlomen až v roce 1934, kdy se kvůli mimořádnému suchu museli kočovníci vzdát a sestoupit kvůli nedostatku vody do nížin. Zbytky sil povstalců byly eliminovány⁶³.

V r. 1924 zřídila španělská vláda správní území Španělská Sahara. V r. 1928 byly v místě Al-'Ajún na území Sakia al-Hamra objeveny bohaté zdroje podzemní vody, kvůli níž se zde trvale usadily kmeny, které ještě donedávna kočovaly po širokém území. Bylo zde založeno město, které se v roce 1940 stalo hlavním městem celé oblasti. 20. července 1946 byly všechny španělské državy na pobřeží Atlantického oceánu sjednoceny do administrativně správní jednotky Španělská západní Afrika.

V období po II. světové válce, nastoupil trend dekolonizace. V zájmu pružnějšího obchodu, těžby surovin a strategického plánování někdejších koloniálních mocností, byla bývalým koloniím předávána nezávislost⁶⁴.

V r. 1956 získalo Maroko nezávislost na Španělsku. Pod vlivem nacionalistických sil začalo podnikat kroky k obnovení původního územního rozsahu, přičemž si ovšem dělalo nárok také na oblasti, které nikdy pod vládou marockých sultánů nebyly⁶⁵.

---

⁶³ GOMBÁR, Eduard. Str. 132.

⁶⁴ KLÍMA, Jan. (*Dějiny Afriky*). Str. 286.

⁶⁵ GOMBÁR, Eduard. Str. 176

Maročtí nacionalisté vyhlásili koncept Velkého Maroka, které mělo sjednotit všechna území, která na něm kdy byla v minulosti závislá – a to jak reálně tak také pouze jen domněle. Koncept Velkého Maroka byl prosazován marockou vládou v 50. a 60. letech 20. století. Rozporoval koloniální správní rozdělení severovýchodní Afriky a jeho cílem bylo připojit k Maroku Západní Saharu, Mauretánii, část Mali a část alžírské Sahary. Ačkoli se fakticky ovládnout Maroku podařilo jen část Západní Sahary, koncept je základem marocké politiky doposud a je faktickým základem sporu mezi Španělskem a Marokem o španělské enklávy na území středomořského pobřeží. Maroko za podpory Arabské ligy vzneslo nároky na Španělskou západní Afriku, na Mauritanii a na část francouzské Sahary (dnešní Alžírsko). Nacionalistické kruhy v Maroku se dodnes zanášejí rovněž úvahami o požadavcích na území francouzského Súdánu (dnešní Mali), ale tento požadavek Maroko zatím oficiálně na mezinárodní scéně nevyhlásilo.

4.3 Analýza španělsko-marockého sporu a jeho možná řešení

Do současnosti přetrvávající spor o severoafrické enklávy mezi Španělskem a Marokem, má reálně existující hluboké příčiny, které vyvěrají z historických souvislostí. Jsem přesvědčená o tom, že jej nelze chápat pouze jako střet legislativních a politologických koncepcí. Vliv evropských mocností a jejich kultur přinášel nejen exploataci místních zdrojů ve prospěch koloniálních mocností. Přinášel do islámských zemí také mnoho pozitivních modernizačních snah (administrativa, právo, vzdělávání, technický rozvoj), čímž však zároveň vyvolával odpor tradicionalistů – a tento odpor stál vždy u kořenů všech konfliktů s evropskou mocí a všech vnitřních konfliktů mezi spojenci a protivníky Evropanů. Tradicionalistický postoj je také podle mého názoru základem aktuálního, do současnosti přetrvávajícího sporu Španělska a Maroka o dotyčné enklávy. Nacionalističtí tradicionalisté nemohou už jen z důvodů náboženských uznat oprávněnost přítomnosti evropského vlivu⁶⁶.

Ze svého hlediska hodnotím spor nejen jako spor politicko-hospodářský, ale také kulturně náboženský. Spor o modernismus se vyhroutil poté, kdy se islámskému obyvatelstvu naplno ukázalo, že přijímání evropských prvků do veřejného života nejen že nepomohlo snížit sílu evropského vlivu, ale že je naopak možné tento faktor chápat jako příčinu posilování evropské moci. Evropa je už od 19. století v této oblasti chápána jako příklad moderní, hospodářsky, technicky a vojensky silné společnosti – avšak z vlastních zkušeností mohou říci, že na druhé straně je muslimským obyvatelstvem Evropa i v současné době považována za kolonizátora a vykořisťovatele, tedy za nepřitele.

Svoji roli zde sehrává otázka kulturní, kterou lze vyjádřit jako problém mentality obyvatelstva – Berbeři jsou historicky původním základem zdejšího osídlení, a ačkoliv se přes území Maroka přehnal několik vln jinoetnických invazí a výsledná soudobá populace je jejich směsicí, představují ovšem Berbeři stále výrazný až dominantní prvek. Jejich mentalita je mentalitou horských kultur a polopouštních kočovníků – po tisíce let byli neustále nuceni den co den doslova bojovat o holý život – s přírodou, s hladem, s nepřáteli. Otázka schopnosti čelit nepříznivým podmínkám, soupeřit o výhodu a podmínky k přežití, to je bez pochyby pevnou součástí jejich kulturní výbavy.

---

⁶⁶ GOMBÁR, Eduard.Str. 156.

Osobně jsem byla fascinována způsobem, kterým vystihl podstatu problému sociální antropolog Eriksen ve své knize *Sociální a kulturní antropologie*⁶⁷. V té srovnává nábožensky obdobnou a podmínkami existence odlišnou kulturu obyvatel Maroka a Indonésie: „Ať už mají Maroko a Indonésie společné cokoli – islám, chudobu, nacionalismus, autoritativní vládu, přelidněnost (obyvatelných území), čistý vzduch, úžasnou krajinu a koloniální minulost – jednu věc společnou nemají, a sice podnebí. Indonésie je vlhká a Maroko suché.“ Uspořádání společnosti a charakter její kultury a myšlení je od tohoto faktu odvozeno – v Indonésii je voda zadarmo a je jí dostatek, v Maroku je mimořádně vzácnou komoditou a jednotlivé rody o ni musí soupeřit. Udržování zavlažovacích systémů na indonéských ostrovech lidi spojuje a vede ke spolupráci. Nedostatek vodních zdrojů, na kterých závisí přežití, vede lidi k soupeření – co jedni získají, to druzí ztratí. S výraznými projevy tohoto základu hospodářství jsem se setkala i ve společenských vztazích a stejně tak se mi to jeví v politické praxi. Součástí toho je rovněž vyhraněné pojetí otázky cti – člověk hodný důstojnosti nemůže slevit ze svých postojů a zásad. A to je – ať chceme či nikoliv – určujícím prvkem také v jejich politické praxi, která se v otázce sporu o enklávy značně projevuje.

Takový je z mého pohledu základ vztahu, který se nepodařilo vyřešit do současnosti, a který je určujícím faktorem ve sporu o enklávy. Maroko nemůže dobrovolně uznat právo Španělska na tato území, protože tím uznává oprávněnost španělské nadvlády nad svým územím a oprávněnost ekonomického využívání v minulosti. Španělsko dobrovolně vydat tato území nemůže z týchž důvodů. Z ústavně právního hlediska Španělska je držba enkláv správná a jedině možná a v souladu s evropským pojetím práva naprosto objektivně přihlíží k zájmu obyvatel enkláv. Ti si přejí zůstat součástí španělského státu. Toto hledisko je samozřejmě pro Maroko nepřijatelné. Řešením může být podle mého názoru jedině kompromis, oboustranně přijatelný a Evropskou unií garantovaný. Obávám se však, že takové řešení by bylo pouze řešením nouzovým a dočasným. Známa muslimské mentality předpokládám, že Maroko takové řešení nemůže nikdy přijmout beze zbytku a vždy bude vznášet oprávněnost svého požadavku. Španělsko bude činit totéž, ze stejných důvodů. V konečném souhrnu se mi skutečnost jeví tak, že definitivním řešením bude nakonec stejně jen řešení mocenské a silové, tak jako ostatně vždy v minulosti.

---

⁶⁷ ERIKSEN, Thomas Hylland. *Sociální a kulturní antropologie: příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál*. Praha: Portál, 2008. Str. 242.

5 Evropské a mezinárodní právní zakotvení enkláv

Tak jako zaujímají Ceuta a Melilla zvláštní postavení v měřítku národním, zaujímají též zvláštní status v měřítku nadnárodním, respektive evropském a mezinárodním. To se projevuje množstvím privilegií nebo naopak restrikcí, které jsou zpravidla specifikovány ve smlouvách a dohodách dotýčných záležitostí. Také jsem však zjistila, že mezinárodní organizace, jichž je Španělsko členem, někdy na Ceutu a Melillu pohlížejí jako by vůbec nebyly součástí Španělska, a tudíž je do členství v organizaci ani nepočítají.

5.1 Mezinárodní vztahy

5.1.1 NATO:

Španělsko je členem NATO (Severoatlantické aliance) od roku 1982. Její postoj k Ceutě a Melille je však značně odmítavý, a to od samého počátku jednání se Španělskem o jeho členství v Alianci. Španělský analytik mezinárodních záležitostí Dionisio García Flórez ve svém článku *Ceuta y Melilla en el ordenamiento constitucional*⁶⁸ popisuje ostrou kritiku vstupu Španělska do Aliance. Důvodem bylo vyloučení Ceuty a Melilly z přístupové Smlouvy Španělska ke Smlouvě Severoatlantické⁶⁹. Členství těchto enkláv by bylo totiž v rozporu s články 5 a 6 zmíněné Smlouvy, podle kterých odpovídají územnímu vymezení Evropa, Severní Amerika, Turecko, francouzské departamenty v Alžírsku a několik málo stanovených výjimek, které se nenachází přímo na kontinentě Evropy či Severní Ameriky.

Podle Garcíi Flóreze však existuje možnost, že by enklávy ze vstupní Smlouvy být vyloučeny nemusely. Na teritoriální vody a vzdušný prostor Ceuty a Melilly se totiž může pohlížet obecně jako na prostor Španělského království, tudíž by města měla být součástí NATO v podstatě automaticky.

---

⁶⁸ GARCÍA FLÓREZ, Dionisio. *Ceuta y Melilla en el ordenamiento constitucional*, 1997 [online]. Cuadernos de estrategia. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2782318>>

⁶⁹ Severoatlantická smlouva, zvaná též Washingtonská, byla sjednaná ve Washingtonu 4. dubna 1949.

5.1.2 OSN:

Španělsko je členem OSN (Organizace Spojených Národů) od roku 1955. V souvislosti s touto organizací jsem se při zjišťování jejího postoje k Ceutě a Melillě několikrát setkala se zmínkami o naléhání Maroka, aby se za něj OSN postavilo ve věci územního sporu se Španělskem. S podobnými zmínkami o naléhání Maroka na mezinárodní organizace jsem se potom setkala ještě několikrát. Marokem oslovenými organizacemi byly kromě OSN:

- Organizace Africké Jednoty (OUA – *Organización para la Unidad Africana*)
- Hnutí nezúčastněných zemí (MPNA – *Movimiento de Países No Alineados*)

Tato naléhání, ať už ve formě žádostí či stížností, uvedené organizace odmítly stejně jako to udělalo několik dalších institucí. Konkrétně OSN navzdory všem těmto pokusům Maroka uznává Ceutu a Melillu za nedílnou součást Španělského království⁷⁰.

V souvislosti s OSN jsem dále objevila některé články⁷¹, týkající se ilegálního vstupu na území Ceuty a Melilly. V těchto člancích se zpravidla diskutuje nad nezákonnou praktikou pohraniční stráže, která ilegální hosty z okolních zemí krátce po překonání 6 metrů vysokého plotu osobně doprovodí zpět za jeho druhou stranu. Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UHNCR) takovéto skutečnosti považuje za velice znepokojivé a spolu s Radou Evropy usilují o ukončení tohoto přístupu ze strany ceutských a melillských strážníků, protože toto počínání je proti základním lidským právům a svobodám.

---

⁷⁰ *Ceuta, Melilla y Gibraltar, indudablemente españolas* [online]. Sin futuro y sin un duro. [Cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <<https://sinfuturoysinunduro.wordpress.com/2010/08/14/ceuta-melilla-y-gibraltar-indudablemente-espanolas/comment-page-182/>>

⁷¹ Například článek *España: ACNUR insta a poner fin a las devoluciones automáticas en Ceuta y Melilla* [online]. Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. [Cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <<http://www.acnur.org/noticias/noticia/espana-acnur-insta-a-poner-fin-a-las-devoluciones-automaticas-en-ceuta-y-melilla/>>

5.2 Evropské vztahy

5.2.1 *Evropská společenství:*

Španělsko usilovalo o členství v Evropské unii již roku 1962, kdy však jeho žádosti nebylo Společenstvími vyhověno⁷². Postupné začleňování národní ekonomiky do ekonomiky komunitární bylo Španělsku umožněno až podpisem preferenční obchodní dohody s Evropským jednotným trhem roku 1970. Druhá žádost Španělska o členství byla roku 1977 konečně přijata. K podpisu Aktu o přistoupení Španělského království do Evropských společenství došlo roku 1985 a v platnost vešla Dohoda 1. ledna 1986. Jednalo se o historicky nejdelší vyjednávání o vstupu země do Společenství, které se se v tomto případě týkalo i Portugalska.

Třebaže jsou Ceuta a Melilla integrální součástí Španělska, a tudíž i součástí Evropské unie, v mnoha oblastech unijního práva zaujímají zvláštní status. Ten bývá upřesněn v jednotlivých smlouvách či dohodách.

5.2.2 *Evropský jednotný trh:*

Evropský jednotný trh je nedílnou součástí a významným přínosem ekonomické sféry Evropské unie. Jednotný trh se podílí na odstraňování obchodních, celních, daňových, technických a administrativních překážek mezi členskými zeměmi. Tyto země společně udržují určitý hospodářský prostor bez vnitřních hranic, ve kterém funguje volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Zónou volného obchodu jsou území členských států Evropské unie, což však zcela neplatí pro Ceutu a Melillu. Připojení Španělska k Evropskému hospodářskému společenství se totiž projevilo mimo jiné právě ve fiskální politice Ceuty a Melilly. Týká se to zejména volného pohybu zboží, který úzce souvisí s celním režimem, tedy s Evropskou celní unií.

5.2.3 *Evropská celní unie:*

V Aktu o přistoupení Španělského království a Portugalské republiky k Evropským společenství z roku 1986⁷³ jsem zjistila, že Ceuta a Melilla nejsou zahrnuty do Evropské celní unie. Toto stanovisko se nachází v protokolu 2 zmíněné Dohody⁷⁴. Protokol upřesňuje okolnosti, za kterých dané stanovisko platí, stejně jako zmiňuje okolnosti, za

---

⁷² Společenství v té době odmítlo přijímat nové členy.

⁷³ *Acto de Adhesion del Reino de España a las Comunidades*. Dostupné z: <Europeahttps://www.boe.es/boe/dias/1986/01/01/pdfs/A00003-00687.pdf>

⁷⁴ „*El territorio aduanero de la Comunidad no comprenderá las Islas Canarias ni Ceuta y Melilla.*“

kterých neplatí. Dále určuje, že na výrobky dovezené na území Ceuty a Melilly ze zemí třetího světa se nemůže vztahovat členství v Evropské celní unii, neboť by to bylo v rozporu se Smlouvou o fungování Evropské unie a Maastrichtskou dohodou. V Protokolu 2 Dohody jsou však vyjasněné okolnosti, za kterých se k Ceutě a Melille přistupuje jako ke členům Evropské celní unie. Takovými okolnostmi může být dovoz výrobků do Ceuty a Melilly z celního území Evropské unie, a naopak vývoz výrobků z enkláv do členských států Celní unie. V případě vývozu je však nutné brát v ohled rozhodující faktor, kterým je původ výrobku. Na základě původu výrobku se totiž rozhodne o případném osvobození od celního poplatku. Za produkty pocházející z Ceuty a Melilly se – velice zjednodušeně – považují takové produkty, které byly vyrobeny nebo zcela získány na území Ceuty a Melilly a produkty, k jejichž výrobě byly použity materiály dostatečně opracované či zpracované na jejich území. Určení původu produktu má však mnoho dalších podmínek – ty jsou detailně uvedeny v Nařízení Rady (ES) č. 82/2001⁷⁵. Zmínka o výjimkách z celních poplatků je též ve člancích 185 a 186 výše zmíněné Dohody, a to konkrétně v souvislostech s dovozem zboží na území enkláv.

5.2.4 Společné evropské politiky:

Akt o přistoupení Španělska a Portugalska do Evropských společenství stanovuje výjimky též pro oblasti Společné zemědělské politiky a Společné rybolovné politiky, které spolu úzce souvisí. Články 25⁷⁶ a 155⁷⁷ Aktu nařizují, že Společná zemědělská a Společná rybolovná politika se v případě Ceuty a Melilly nebude uplatňovat.

---

⁷⁵ Nařízení Rady (ES) č. 82/2001 ze dne 5. prosince 2000 o definici pojmu původní produkty a metodách správní spolupráce při obchodování mezi celním územím Společenství a Ceutou a Melillou [online]. [Cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001R0082&from=EN>>

⁷⁶ „Sin perjuicio de las disposiciones específicas del artículo 155, los actos de las instituciones de las Comunidades Europeas relativos a la política agrícola común y a la política común de la pesca no se aplicarán en las Islas Canarias y en Ceuta y Melilla.“

⁷⁷ „Salvo lo dispuesto en el apartado 2 y sin perjuicio de lo dispuesto en el Protocolo n° 2, la política común de pesca no será aplicable a las Islas Canarias ni a Ceuta y Melilla.“

5.2.5 Schengenská dohoda:

Schengenská dohoda vznikla roku 1985, kdy se vlády států Hospodářské unie⁷⁸ dohodly na postupném rušení kontrol na společných hranicích, tedy na vnitřních hranicích těchto států. K Prováděcí úmluvě k Schengenské dohodě došlo o pět let později, tedy roku 1990. Její obsah byl již mnohem více konkrétní a týkal se nejen vymezení pojmů a rušení hraničních kontrol, ale i otázek policie a bezpečnosti, zřízení Schengenského informačního systému, přepravy a pohybu zboží a v neposlední řadě ochrany osobních údajů⁷⁹.

Španělsko se připojilo k Schengenu podpisem Dohody o přistoupení k Schengenské prováděcí úmluvě⁸⁰. Ta vešla v platnost v březnu roku 1995, kdy se veškerá španělská území stala součástí Schengenského prostoru, a to včetně Ceuty a Melilly. I přesto je však vstup na území enkláv nadále podmíněn kontrolou totožnosti a dokladů. Důvodem je zejména volný přístup občanům z okolních provincií Tetuan a Nador na území enkláv. Několik desítek tisíc Maročanů z dotyčných provincií totiž dojíždí do Ceuty a Melilly denně za prací.

Španělsko v Dohodě k Úmluvě k provedení Schengenské dohody uvedlo následující prohlášení:

- Stávající kontroly zboží a osob pocházejících z měst Ceuta a Melilla při vstupu na celní území Evropského hospodářského společenství budou i nadále prováděny v souladu s protokolem č. 2 aktu o přistoupení Španělska k Evropským společenstvím
- Zvláštní režim výjimek z vízové povinnosti pro malý pohraniční styk mezi městy Ceuta a Melilla a marockými provinciemi Tetuan a Nador se uplatňuje i nadále.
- Státní příslušníci Maroka, kteří nemají bydliště v provinciích Tetuan nebo Nador a kteří chtějí vstoupit výlučně na území měst Ceuta a Melilla, nadále podléhají vízové povinnosti.

---

⁷⁸ Státy Beneluxu, Francouzské republiky a Spolkové republiky Německo

⁷⁹ *Úmluvy* [online]. Euroskop. [Cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/199/sekce/umluvy/>>

⁸⁰ *Dohoda o přistoupení Španělského království k Úmluvě k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, podepsané v Schengenu dne 19. června 1990, ke které přistoupila Italská republika na základě dohody podepsané v Paříži dne 27. listopadu 1990.* Úřední věstník Evropské unie [online]. EUR-Lex. [Cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922\(04\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922(04)&from=CS)>

- V souladu s vnitrostátními právními předpisy bude Španělsko nadále provádět kontroly u lodních a leteckých spojů z měst Ceuta a Melilla, jejichž jediným cílem je jiné místo na španělském území.
- Španělsko dále zachová kontroly u vnitřních letů a pravidelných trajektových spojení z měst Ceuta a Melilla s cílem v jiném státě, který je smluvní stranou této úmluvy.

5.2.6 Rada Evropy:

V souvislosti s enklávami Ceutou a Melillou jsem Radu Evropy již jednou zmínila zároveň v kontextu s OSN. Zjistila jsem, že se Rada Evropy opakovaně zabývá situací na španělsko-marockých hranicích, kde dochází k protiprávním jednáním ve formě navracení ilegálních příchozích zpět za hranice. Komisař pro lidská práva Nils Muižnieks žádal v otevřeném dopise Španělsko k ukončení těchto praktik, stejně tak k jejich ukončení vyzval pohraniční policii vykonávající tyto praktiky. Španělský ministr vnitra v reakci na tento dopis sice uznává, že tato navracení za hranice jsou v rozporu se zákonem, avšak na druhou stranu tento přístup hájí. Je totiž podle něj právem a povinností Španělska své hranice střežit a bránit⁸¹. Podle článků, ve kterých se Rada Evropy vyjadřuje k této problematice zastává organizace názor, že Španělsko svými činy v Melille porušuje zákon, zejména pak azylové právo.

Španělsko je dále členem mnoha dalších organizací a institucí⁸², ve kterých jsem uvedení zvláštního statusu Ceuty ani Melilly nenašla.

---

⁸¹ *El Consejo de Europa abronca a España por las devoluciones en caliente: "Deben parar"* 13.07.2016 [online]. eldiario.es. [Cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.eldiario.es/desalambre/Consejo-Europa-Espana-devoluciones-Deben_0_536846706.html>

⁸² OCDE, ILO, FAO, WTO, WHO, MMF, ZEU, Světová banka, atd.

5.3 Zhodnocení evropského a mezinárodního právního zakotvení enkláv

Zejména z důvodu postoje OSN ve věci španělsko-marockého sporu jsem nabyla názoru, že nároky Maroka na Ceutu a Melillu nejsou a nebudou v mezinárodní sféře nijak zohledňovány, a že status obou měst je a bude ve většině případů spíše normální – tedy bez výjimek – jako je tomu u ostatních španělských měst na Pyrenejském poloostrově.

V případě NATO si dokážu představit určité řešení zmíněného problému. Přestože Aliance nikterak nezohledňuje členství enkláv v evropské unii ani jejich ústavní zakotvení ve Španělsku, které je této Aliance členem, řešením by mohla být možnost sepsání dohody, která by upřesňovala status Ceuty a Melilly v Alianci. Z důvodu možné existující hrozby a eventuální nutnosti vojenské pomoci pro obranu území by členství v této Alianci totiž jednoho dne mohlo mít pro enklávy podstatný význam.

Během analýzy statusu Ceuty a Melilly mě udivila skutečnost, že přestože tato města nejsou členy Evropské celní unie, clo se v případech dovozu výrobků z Evropského společenství na jejich území neplatí stejně jako v mnoha případech vývozu výrobků z jejich území do Společenství. Na enklávy se v rámci této politiky vztahuje tolik výjimek, že jejich status nakonec působí spíše jako člensky dotyčné unie, nežli nečlensky.

Pozitivně mě překvapilo zjištění, že ačkoliv jsou Ceuta a Melilla členy Schengenského prostoru, na letišti i v lodních přístavech stále probíhají bez výjimek kontroly dokladů a totožnosti. To považuji, zejména z důvodu vysokého počtu ilegálních přistěhovalců v dnešní době, za velice moudrý a nezbytně nutný přístup. Osobně mě ale velice zajímá, jak se nadále bude vyvíjet situace na hranicích, zejména v souvislosti s tzv. „horkými výnosy“, které jsou ostře kritizovány Evropskou Radou.

6 TRANSLATOLOGICKÁ ČÁST

6.1 Právní jazyk

K provedení translatologického rozboru právních termínů a následného vytvoření dvojjazyčného glosáře, které jsou sekundárním cílem této práce, je nutné rozumět právní translatologii a tedy i právnímu jazyku. Tomášek ve své knize *Překlad v právní praxi*⁸³ uvádí, že právní jazyk je jazyk odborný a je součástí každého spisovného jazyka, jehož funkcí je zachycení a přenášení právních textů. Zahrnuje i některé nespisovné formy (např. jazyk soudcovský) nebo právní slangy (např. studentský). Existuje též jazyk justiční, tedy právnícký (od slova právník), který se však poněkud liší od jazyka právního (od slova právo), na kterouž odlišnost Tomášek ve své knize upozorňuje. Za jazyk právnícký můžeme považovat určitou mluvu mezi právníky, kterou si sami vytvořili. Jeho funkce je nicméně stejná jako funkce jazyka právního, tedy předávání právních informací.

Autor zmíněné knihy uvádí tři různá hlediska, ze kterých může být pojata definice právního jazyka:

- Z funkčního hlediska je právní jazyk prostředkem komunikace v rámci práva jako normativního systému.
- Ze systémového hlediska je součástí každého spisovného jazyka.
- Z obsahového hlediska je právní jazyk znakový systém, kde za jednotlivé znaky pokládáme jednotlivá slova (právní termíny), slovní spojení (ustálené obraty) nebo celé věty.

Jedna z mnoha problematik překladu⁸⁴ se podle Tomáška může týkat například odlišnosti v užívání mluvnické kategorie času mezi danými jazyky nebo v používání některých obourodých výrazů, které nemusí mít v cílovém jazyce vhodný ekvivalent, což může být považováno za diskriminaci neobsaženého rodu či pohlaví.

---

⁸³ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. dopln. vyd. Praha: Linde, 2003. Str. 24 – 25

⁸⁴ TOMÁŠEK, Michal. Str. 20 – 22

Knihy vychází z rozdělení překladu právního jazyka na překlad vnitrojazykový a mezijazykový. Překlad mezijazykový⁸⁵ spočívá v odlišnosti právního systému překládaného jazyka. Právními systémy má Tomášek na mysli například:

- románsko-germánský právní systém (kontinentální) a jeho následující subsystémy:
  - německý, rakouský, francouzský, švýcarský a latinskoamerický
- angloamerický právní systém
- islámský právní systém
- dálněvýchodní právní systém
- africký právní systém

Tyto systémy měly každý odlišný vývoj, který se odvíjel v závislosti na historii, kultuře, mentalitě a v neposlední řadě na náboženství uplatňovaných na území státu daného právního systému. Například dnešní forma islámského právního systému byla vytvořena autory islámských učených knih. Naopak právní systém angloamerický byl vytvářen anglickými královskými a kancléřskými soudy.

Zaujala mě myšlenka autora, že mezi tyto systémy by se mohlo zařadit i právo Evropských společenství jako budoucí nadnárodní právní systém sjednocující se Evropy.

Předmětu této bakalářské práce se však týká první zmíněný typ překladu právního jazyka, kterým je překlad a výklad vnitrojazykový. V této práci se totiž zabývám právními záležitostmi v rámci jednoho právního systému, a to systému románsko-germánského. Přičemž Španělsko se řadí do jeho latinskoamerického subsystému a Česko do subsystému rakouského.

Funkcí tohoto vnitrojazykového překladu a výkladu⁸⁶ je podle Tomáška spojení překladu právního projevu s jeho skutečným významem. Nejedná se tedy o přímou aplikaci práva jako je tomu v případě běžného procesu interpretace práva.

---

⁸⁵ TOMÁŠEK, Michal. Str. 95, 107 – 108

⁸⁶ TOMÁŠEK, Michal. Str. 55

6.2 Metodika překladu

Pro terminologický rozbor nejprve vyberu příslušné termíny, jejichž významu a správnému překladu přikládám velký význam pro správné chápání této práce a jejího předmětu.

U každého termínu uvedu překlady nalezené ve třech různých zdrojích. Prvním zdrojem bude vždy Španělsko-český právní a ekonomický slovník⁸⁷, druhým bude Český národní korpus⁸⁸ a jako třetí zdroj mi k translatologickému rozboru vybrané terminologie poslouží španělský výkladový slovník *Diccionario Salamanca de la lengua española*⁸⁹.

Po uvedení překladů těchto tří zdrojů usoudím, který ze zdrojů nabízí nejvhodnější překlad. V případě, že nebudu sympatizovat s žádným ze zdrojů, uvedu vlastní návrh překladu.

Termíny, které budou předmětem tohoto translatologického rozboru mi potom využiji k vytvoření španělsko-českého glosáře, který bude vždy obsahovat:

- termín ve španělském jazyce
- jeho rod
- zvolený překlad do českého jazyka

6.3 Rozbor právní terminologie

Vybrané termíny užívané v ústavněprávním zakotvení Ceuty a Melilly a v souvisejících právních předpisech: *autogestión, autogobierno, ciudad autónoma, comunidad autónoma, estatuto, Estatuto de Autonomía, ley orgánica, ordenamiento (territorial, constitucional, jurídico), presidente, tratado*.

Další výrazy, jejichž překladu přikládám význam vzhledem k předmětu práce: *enclave, exclave, plaza de soberanía, aguas territoriales, estatus, status*.

---

⁸⁷ BRYNDA, Jiří. *Španělsko-český právní a ekonomický slovník*. Praha: Linde, 2007.

⁸⁸ Čermák, P. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp*. Španělština, verze 9 z 9. 9. 2016. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupné z: <<https://www.korpus.cz/>>

⁸⁹ GUTIÉRREZ CUADRADO, Juan. a María. BARGALLO ESCRIVÁ, ed. *Diccionario Salamanca de la lengua española*. Madrid: Santillana, c1996.

Autogestión

- Možnými překlady, které se vyskytují ve Španělsko-českém právnickém a ekonomickém slovníku jsou „samospráva“, „samostatné řízení“ a „samostatná činnost“.
- V Českém národním korpusu je termín přeložen jako „samospráva“ a v jednom případě jako „sebeřízení“.
- *Diccionario Salamanca de la lengua española* popisuje termín jako „způsob řízení podniku jeho pracovníky“.

Výstižným a jasným překladem tohoto termínu je podle mého názoru „samospráva“.

Autogobierno

- Španělsko-český právníký a ekonomický slovník tento termín neobsahuje.
- Jednoznačně nejčastějším překladem tohoto termínu je v Českém národním korpusu výraz „samospráva“. V několika málo případech však také výrazy „vlastní vláda“, „vlastní řízení“, „samovláda“, „suverenita“ a „autonomie“.
- *Diccionario Salamanca de la lengua española* popisuje termín jako „vlastní správa“ či „řízení činnosti“ a jako „samosprávná vláda města, země či jiného území“.

Nejvhodněji na mě zapůsobil výklad španělského slovníku *Diccionario Salamanca de la lengua española*, díky kterému jsem s lehkou úpravou překladu došla k termínu „vládní samospráva“. Tento překlad ve své práci používám.

Ciudad Autónoma

- Španělsko-český právníký a ekonomický slovník tento termín nezahrnuje.
- Výsledky Českého národního korpusu mě velice překvapily. Z pouhých tří výsledků je totiž tento termín dvakrát přeložen jako „enkláva“, respektive „španělská enkláva“ a třetím překladem je „autonomní město“.
- Slovník *Diccionario Salamanca de la lengua española* tento termín nezahrnuje.

Tento termín překládám jako „autonomní město“.

Comunidad Autónoma

- Španělsko-český právní a ekonomický slovník má tři překlady „autonomní oblast“, „autonomní společenství“ a „samosprávné území“.
- V Českém národním korpusu je výraz překládán jako „region“, „společenství“, „samosprávná oblast“, „samosprávné společenství“, „autonomní oblast“, „autonomní region“, „autonomní společenství“, nebo je výraz úplně vynechán. Dokonce jsem objevila i případ, kdy byl tento termín spolu s názvem dané oblasti ponechán v českém textu ve španělštině.
- Slovník *Diccionario Salamanca de la lengua española* mě překvapil svým jednoslovným výkladem „autonomie“.

Za vhodný považuji překlad „autonomní společenství“, zejména následuje-li pak název daného společenství (například „*Comunidad Autónoma de Andalucía*“ – „Autonomní společenství Andalusie“).

Estatuto

- Pro tento termín nabízí Španělsko-český právní a ekonomický slovník nepřehledné množství překladů. Některými z nich jsou například „zákon“, „ustanovení“, „právní předpis“, „právní řád“, „nařízení“ nebo také „status“, „statut“ a „postavení“.
- V Českém národním korpusu jsem kromě překladu „status“ a „postavení“ našla také překlady „stanovy“, „řád“, „vnitřní předpis“ nebo „právní předpis“.
- *Diccionario Salamanca de la lengua española* vykládá termín jako „zákon“ nebo „právní řád“.

I zde bych volila překlad v závislosti na kontextu, a to buď překlad „ustanovení“ nebo „statut“. Překlad „zákon“ bych užila pouze ve spojení s konkrétním zákonem, tedy v rámci jeho přímého pojmenování, například: „Ústavní zákon autonomní oblasti“ (viz níže).

Estatuto de Autonomía

- Španělsko-český právníký a ekonomický slovník poskytuje jednoznačný překlad „Ústava autonomní oblasti“.
- V České národním korpusu jsem našla pouze tři výskyty tohoto termínu. Jejich překlady jsou „statut autonomie“, „zákon o statutu“ či „Ustanovení autonomní oblasti“.
- Výklad *Diccionario Salamanca de la lengua española* je „Souhrn zákonů a norem, prostřednictvím kterých se uskutečňuje správa španělských autonomních společenství“.

Na počátku této práce jsem váhala mezi překlady „Zákon autonomního statutu“ a „Ústavní zákon autonomní oblasti“. Nakonec jsem zvolila užívání překladu „Ústavní zákon autonomní oblasti“.

Ley orgánica

- Španělsko-český právníký a ekonomický slovník obsahuje překlad „ústavní zákon“.
- Český národní korpus představuje tři různé překlady, kterými jsou „organický zákon“, „základní zákon“ a „ústavní zákon“.
- *Diccionario Salamanca de la lengua española* vykládá tento termín jako „zákon, který se odvíjí od Ústavy a rozvíjí ji dále po všech směrech“ nebo jako „základní zákon státu“.

Nejsrozumitelnějším a zároveň správným překladem je z mého hlediska termín „ústavní zákon“.

Presidente

- Španělsko-český právníký a ekonomický slovník nabízí pro tento termín výraz „předseda“, „předsedající“ a „prezident“.
- Nejčastějším překladem v Českém národním korpusu jsou slova „předseda“ a „předsedající“. Vyskytuje se v něm však i občasný překlad „prezident“.
- *Diccionario Salamanca de la lengua española* obsahuje následující výklad: „Osoba, která vede nebo řídí skupinu lidí, organizaci, společnost nebo instituci“.

Běžně bych pro tento termín zvolila překlad „předseda“, avšak v případě, že se v kontextu bude termín týkat hlavního představitele měst Ceuty nebo Melilly bych i v českém textu použila výraz „prezident“ jakožto vyjádření předsedy, starosty a prezidenta v jednom.

Tratado

- Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník nabízí překlady „dohoda“, „smlouva“, „pakt“ nebo „pojednání“.
- I přes obrovské množství výsledků po zadání termínu „*tratado*“ do Českého národního korpusu se překlady většinou shodovaly na výrazu „smlouva“.
- *Diccionario Salamanca de la lengua española* vykládá termín jako „významná mezistátní dohoda“ a „dokument uvádějící dohodu mezi státy“.

Původně jsem tento termín měla zvykem překládat jako dohodu, avšak výsledky Českého národního korpusu mě ovlivnily natolik, že od jejich objevení jsem přešla k užívání výrazu „smlouva“. Navíc je to podle mě výraz všeobecně známější, používanější a mimoto na mne působí více neutrálně než „dohoda“. Volba překladu se však každopádně může lišit v závislosti na kontextu – jsou smlouvy, které zkrátka již nesou zaběhlý překlad „dohoda“, pak tento překlad budu respektovat.

***Enclave*⁹⁰**

- Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník pro tyto termíny nabízí strohý překlad „enkláva“ bez další specifikace významu.
- Český národní korpus „enkláva“, dále též „výspa“ nebo „vnitřní svět“, „uzavřená oblast“, „zvláštní zóna“. Často jsem však objevila vynechání samotného výrazu bez nahrazení výrazem jiným, což považuji za znak problematiky překladu dotyčného výrazu.
- Španělským výkladový slovník *Diccionario Salamanca de la lengua española* definuje výraz „*enclave*“ jako „Území nebo lidské uskupení začleněné v jiném, hlavním území odlišného z hlediska národnosti, náboženství, politiky atd.“

---

⁹⁰ Ceuta a Melilla jsou obecně nazývány enklávami, což je však podle mého názoru nesprávně zvolený výraz vzhledem ke středomořské poloze měst. Různé jazyky nabízejí různá řešení. Ve španělském jazyce jsem mimo jiné objevila ojediněle užívané pojmenování *enclava imperfecta*, tedy neúplná enkláva. V anglickém jazyce jsem pak našla občasné pojmenování *pene-enclave*, *peninsular-enclave* nebo *semi-enclave*, česky poloenkláva, poloostrovní enkláva nebo semienkláva. Příkladem takové poloenklávy je kromě Ceuty a Melilly i Gibraltar. Za skutečné enklávy považuji například Vatikán, San Marino nebo africké Lesotho.

Vzhledem k frekvenci užívání výrazu „enkláva“ v českých zdrojích (konkrétně v souvislosti s Ceutou a Melillou) považuji tento překlad za nejsprávnější. Užívám ho tedy i v celé své práci, ačkoliv se nejedná o výraz původně český, z kteréhož důvodu se zároveň přikláním k vysvětlení jeho významu ve slovnících. Zajímavostí tohoto termínu je skutečnost, že na rozdíl od českého jazyka je v jazyce španělském mužského rodu.

***Exclave*⁹¹**

- Tento termín se ve Španělsko-českém právnickém a ekonomickém slovníku nenachází.
- V českém národním korpusu jsem našla pouze jeden případ, kde se tento termín vyskytuje. Ten je však do češtiny přeložen jako „enkláva“, což dokazuje problematiku odborné znalosti významů těchto dvou výrazů (enkláva a exkláva). Jelikož se tento případ v korpusu vyskytuje v souvislosti s ruskou exklávou Kaliningrad, která by podle mého názoru stejně jako Ceuta a Melilla neměla být v žádném případě označována za enklávu, opět zastávám názor, že překlad výrazu exkláva (v případě jeho existence ve slovníku) by měl být nezbytně doprovázen objasněním jeho významu. Samotný překlad termínu bych tedy ponechala jako „exkláva“.
- Ve slovníku *Diccionario Salamanca de la lengua española* se tento výraz nevyskytuje.

Plaza de soberanía

Termín „*plaza de soberanía*“ jsem nenašla v žádném ze tří zdrojů, proto jsem musela přeložit každé slovo zvlášť.

- Plaza

- Španělsko-český právní a ekonomický slovník nabízí tři překlady tohoto výrazu, kterými jsou „náměstí“, „místo“ a „tržiště“.
- V českém národním korpusu je tento termín nejčastěji přeložen jako „náměstí“, což však v následném spojení s výrazem „soberanía“ nekoresponduje. Druhý nejčastější překlad je „místo“, které ve své práci též užívám.

---

⁹¹ Příhodnějším označením Ceuty a Melilly je podle mého názoru výraz exkláva. Příkladem může být i exkláva Hatta ve Spojených Arabských Emirátech, která je administrativně vázaná na emirát Dubaj, kterému také přísluší, avšak nachází se v obklopení jiného emirátu.

- Slovník *Diccionario Salamanca de la lengua española* nabízí nepřehledné množství výkladů, z nichž za významově nejvýstižnější považuji výklad „prostor někým obsazený“.

- Soberanía

- Španělsko-český právní a ekonomický slovník nabízí tři překlady tohoto výrazu, kterými jsou „suverenita“, „svrchovanost“ a „svrchovaná moc“.
- Nejčastějšími výsledky Českého národního korpusu jsou překlady českými výrazy „svrchovaný“ či „suverénní“.
- Ve slovníku *Diccionario Salamanca de la lengua española* je nejvýstižněji tento termín přeložen jako „nezávislé postavení území“.

Za nejvhodnější překlad termínu „*plaza de soberanía*“ osobně považuji „suverénní území“, který jsem ve své práci použila.

Aguas territoriales

- Španělsko-český právní a ekonomický slovník nabízí překlad „výsošné vody“
- V Českém národním korpusu jsem našla překlady v souvislosti s vodou „teritoriální“, „územní“, „výsošné“, „pobřežní“, „svrchované“
- *Diccionario Salamanca de la lengua española* vykládá termín jako „pobřežní vody, které se z hlediska soudní pravomoci považují za součást konkrétního státu“.

Podle mého názoru jsou všechny uvedené překlady správné a vystihují význam termínu. Nicméně osobně volím překlad „teritoriální vody“ a to i přes to, že obvykle zastávám užívání výrazů českých. Termín „teritoriální“ ale považuji za vystihující všechny tři nabízené významy (teritoriální, územní, svrchované). Překlad „výsošné vody“ bych přiřadila spíše k termínu „*aguas jurisdiccionales*“, který má s rozebíraným termínem naprosto stejný význam, avšak v literatuře jsem se s ním nesešla.

Estatus

- Španělsko-český právní a ekonomický slovník překládá termín jako „status“, „společenské postavení subjektu“ nebo „právní postavení subjektu“.
- Český národní korpus překládá tento termín mnohdy shodně jako termín „status“, teda jako „status“, „statut“, „postavení“, „stav“ a dále jako „příslušnost“ nebo „prestiž“.

- *Diccionario Salamanca de la lengua española* vykládá termín shodně jako španělský termín „*status*“, tedy jako „sociální a ekonomické postavení, které zaujímá jednatelce ve skupině či společnosti“.

V závislosti na kontextu bych pro tento termín použila překladu „*status*“ nebo „*postavení*“.

Status

- Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník předkládá dva překlady „*statut*“ a „*postavení*“.
- V České národní korpusu jsem našla mnoho odlišných překladů, kterými jsou například „*status*“, „*statut*“, „*postavení*“, „*stav*“, „*podmínky*“ a „*hodnota*“.
- *Diccionario Salamanca de la lengua española* vykládá výraz jako „sociální a ekonomické postavení, které zaujímá jednatelce ve skupině či společnosti“.

Termín „*status*“ považuji za synonymní s termínem „*estatus*“. Domnívám se, že těchto dvou výrazů se týká společná etymologie. Výraz „*status*“ je však pravděpodobně blíže ke své původní podobě. Překlad bych tedy zvolila v závislosti na kontextu buď „*status*“ nebo „*postavení*“.

6.4 Glosář

<i>autogestión, f</i>	samospráva
<i>autogobierno, m</i>	vládní samospráva
<i>ciudad autónoma, f</i>	autonomní město
<i>comunidad autónoma, f</i>	autonomní společenství
<i>constitución, f</i>	ústava
<i>estatuto, m</i>	ustanovení (statut)
<i>~ de autonomía</i>	ústavní zákon autonomní oblasti
<i>ley, f</i>	zákon
<i>~ orgánica</i>	ústavní zákon
<i>ordenamiento, m</i>	uspořádání
<i>~ territorial</i>	územní uspořádání
<i>~ constitucional</i>	ústavní řád
<i>~ jurídico</i>	právní řád
<i>presidente, m</i>	prezident
<i>~ de gobierno</i>	předseda vlády
<i>tratado, m</i>	smlouva
<i>enclave, m</i>	enkláva
<i>exclave, m</i>	exkláva
<i>plaza de soberanía, f</i>	suverénní území
<i>aguas territoriales, f</i>	teritoriální vody
<i>estatus, m</i>	status (postavení)
<i>status, m</i>	status (postavení)

Závěr

V této práci jsem si kladla za cíl objasnit status španělských enkláv Ceuty a Melilly, charakterizovat jejich ústavněprávní zakotvení v rámci Španělského království, charakterizovat jejich status v mezinárodním rámci a charakterizovat jejich status v rámci Evropské unie.

Enklávy Ceuta a Melilla byly v roce 1995 vyhlášeny za autonomní města na základě Španělské ústavy z roku 1978 (podle článku 144 Ústavy). Do té doby byla města integrální součástí autonomního společenství Andalusie. Při posuzování ústavněprávního zakotvení Ceuty a Melilly jsem vycházela z primárních pramenů, kterými byly Španělská ústava z roku 1978, Ústavní zákon Andalusie, Ústavní zákon Ceuty a Melilly a Zákon o zvláštním daňovém systému. V těchto pramenech je podle mého názoru obsažena hlavní podstata autonomního statusu měst a vyplývají z nich také zásadní odlišnosti mezi diskutovanými městy od ostatních španělských měst. Tímto se potvrdila moje hypotéza o jejich rozdílnosti.

Rozsah této práce bohužel neumožňoval hlubší analýzu mezinárodně právních norem, zejména pak právních předpisů organizací NATO a OSN. Proto jsem mnohdy vycházela z časopiseckých a novinových, obecněji pojatých statí, kde jsou hledané informace shrnuty. Vzhledem k tomu, že zdroje, ze kterých jsem čerpala, se vztahují k dané problematice, domnívám se, že je do jisté míry mohu považovat za spolehlivé.

Při sledování postojů OSN jsem si povšimla, že nebralo ohledy na naléhání Maroka, které doufalo v její zastání ve věci územního sporu o enklávy. Z článků jasně vysvítalo, že OSN odmítá podporu Marockým požadavkům, a že uznává enklávy za nedílnou součást Španělska. Ani NATO sice explicitně nezpochybňuje příslušnost enkláv ke Španělsku, avšak vzhledem ke geografické poloze enkláv nepočítá s jejich ochranou a s případnou vojenskou pomocí.

Při analýze statusu Ceuty a Melilly v prostředí Evropské unie jsem nabyla názoru, že obě města jsou v rámci evropských vztahů vnímána vcelku rovnoprávně. Zabývala jsem se některými konkrétními smlouvami, ve kterých jsou Ceutě a Melille uděleny jisté výjimky, které jsem poté uvedla. Sledovala jsem specifičnost náhledu na enklávy ze strany Evropského společenství – konkrétně v oblasti Evropského jednotného trhu, respektive Evropské celní unie a Schengenského prostoru.

V mnoha oblastech je možné v rámci Evropské unie konstatovat pro enklávy výjimky, které jsou formulovány v příslušných smlouvách. Evropský jednotný trh například stanovuje výjimky v záležitostech cla a volného pohybu zboží. Jiná výjimka se týká Schengenského prostoru, jehož jsou Ceuta a Melilla členy. Na území enkláv totiž platí režim pravidelných a systematických kontrol dokladů a totožnosti. Materiály Rady Evropy, kterými jsem se zabývala, se týkaly současného problému ilegální migrace a jeho řešení na hranicích enkláv. Všeobecně se dá říci, že Evropská unie nepohlíží na enklávy nijak podřazeně. Naopak některými výjimkami jim zajišťuje výhody.

Ve své práci si všímám i současného problému – sporu Španělska a Maroka o enklávy. Vzhledem k tomu, že se Ceuta a Melilla staly již od doby osamostatnění Maroka předmětem sporu mezi Marokem a Španělskem, zaměřuji se na kořeny tohoto sporu a jeho podstatu a snažím se nastínit možná řešení. Poukazuji na historické souvislosti a příčiny vzniku sporu, jeho vývoj a jeho gradaci v současné době. Maroko není ochotné uznat enklávy za součást Španělska a nárokuje si jejich vydání. Na základě charakteristiky postojů obou států vyobrazuji, do jaké míry souvisí postoj Španělska s ústavněprávním zakotvením enkláv a do jaké míry marocký postoj souvisí s konceptem Velkého Maroka a s nárůstem marockého nacionalismu, podbarven i náboženskou ideologií.

V rámci své práce jsem sledovala užívání právní terminologie, a to zejména ve španělských právních předpisech souvisejících se zkoumaným tématem. Zajímavým zjištěním pro mne bylo, že se španělský právní jazyk v právních předpisech často uchyluje k používání budoucího času. Ten se do českého jazyka většinou promítá časem přítomným, avšak s jistým podtextem povinnosti či nutnosti. Jedná se o tzv. *tiempo futuro obligatorio*.

Ačkoliv Česká republika patří se Španělskem do stejného právního systému, setkala jsem se i přesto s mnoha rozdíly a komplikacemi v překladech právních textů. Předpokládám ale, že vzhledem ke členství v Evropské unii – naší i Španělska – se budou naše právní řády lišit stále méně, a tudíž i jejich překlady budou jasnější.

Ve své práci jsem se podřídila používání termínu „enkláva“, ačkoliv jsem dospěla k názoru, že tento termín není přesný a neměl by být v souvislosti s Ceutou a Melillou používán.

Resumen

El principal objetivo de esta tesis es aclarar el estatus de los enclaves españoles en Marruecos – Ceuta y Melilla. El objetivo secundario es hacer un análisis de la terminología jurídica española correspondiente al objeto de este trabajo.

Al inicio se presentan los enclaves españoles y otros territorios españoles situados en el norte de África – las plazas de soberanía. En este primer capítulo uno se describe la etimología de los enclaves, la geografía, la cultura, la población, la economía y una breve historia de esta región.

En el segundo capítulo se presenta el Reino Español y se describe su ordenamiento tanto territorial como constitucional.

El tercer capítulo se trata de la base constitucional de sus Estatus – en la *Constitución Española*, en el *Estatuto de Autonomía de Andalucía* y en su respectivo Estatuto de Autonomía cuales son *Ley Orgánica 1/1995, de 13 de marzo, de Estatuto de Autonomía de Ceuta* y *Ley Orgánica 2/1995, de 13 de marzo, de Estatuto de Autonomía de Melilla* y también se explica el sistema fiscal de las ciudades autónomas.

En el cuarto capítulo se muestra una explicación del conflicto entre España y Marruecos – de sus raíces y causas. Después de describir la historia de la población del territorio de hoy del Magreb (noroeste de África) se brinda un enfoque en este conflicto, al igual que se brinda una solución posible.

En el quinto capítulo se hace un análisis del estatus de Ceuta y Melilla dentro del marco de la Unión Europea y luego dentro del marco internacional. Mediante esta análisis se pone en claro la posición de Ceuta y Melilla en el marco de algunas organizaciones internacionales (OTAN y ONU), y se describen las excepciones de su estatus en el marco de las instituciones de la Unión Europea: las Comunidades Europeas, el mercado interior de la Unión Europea, la Unión aduanera de la Unión Europea, la Política Agrícola Común (PAC), la Política Pesquera Común (PPC), el espacio de Schengen y Consejo de Europa.

La segunda parte de esta tesis es una breve descripción del lenguaje jurídico con el subsiguiente análisis de la terminología jurídica española y un glosario constituido con los respectivos términos, relacionados con el asunto de los enclaves españoles. El objeto del análisis terminológico es, después de comparar traducciones de cada uno término de tres fuentes diferentes, elegir una traducción más idónea, a la propia manera de ver.

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

Acto de Adhesion del Reino de España a las Comunidades [online]. Dostupné z: <Europea<https://www.boe.es/boe/dias/1986/01/01/pdfs/A00003-00687.pdf>>

Dohoda o přistoupení Španělského království k Úmluvě k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, podepsané v Schengenu dne 19. června 1990, ke které přistoupila Italská republika na základě dohody podepsané v Paříži dne 27. listopadu 1990 [online]. Úřední věstník Evropské unie. EUR-Lex. Dostupné z: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922\(04\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922(04)&from=CS) >

La Constitución Española, 1978 [online]. BOE – Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. Dostupné z: <<https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf>>

Ley Orgánica 1/1995, de 13 de marzo, de Estatuto de Autonomía de Ceuta [online]. BOE – Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. Dostupné z: <<https://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-6358-consolidado.pdf>>

Ley Orgánica 2/1995, de 13 de marzo, de Estatuto de Autonomía de Melilla [online]. BOE – Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. Dostupné z: <<https://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-6359-consolidado.pdf>>

Ley Orgánica 2/2007, de 19 de marzo, de reforma del Estatuto de Autonomía para Andalucía [online]. Junta de Andalucía. Dostupné z: <<http://www.juntadeandalucia.es/html/especiales/NuevoGobiernoVIII/images/17estatuto.pdf>>

Ley 8/1991, de 25 de marzo, por la que se aprueba el arbitrio sobre la producción y la importación en las ciudades de Ceuta y Melilla. Poslední změny: 27.07.2013 [online]. BOE – Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. Dostupné z: <<https://www.boe.es/buscar/pdf/1991/BOE-A-1991-7645-consolidado.pdf>>

Nařízení Rady (ES) č. 82/2001 ze dne 5. prosince 2000 o definici pojmu původní produkty a metodách správní spolupráce při obchodování mezi celním územím

Společenství a Ceutou a Melillou [online]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001R0082&from=EN>>

Úmluvy [online]. Euroskop. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/199/sekce/umluvy/>>

Literatura

ALVAREZ, José E. *The betrothed of death: the Spanish Foreign Legion during the Rif Rebellion, 1920-1927*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 2001. ISBN 0313306974.

BRYNDA, Jiří. *Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník*. Praha: Linde, 2007. ISBN 9788072016693.

BURIAN, Jan a Pavel OLIVA. *Civilizace starověkého Středomoří*. 2. vydání. Praha: Arista Books, 2015. ISBN 9788087867204.

CARABAZA, Enrique. a Máximo de. SANTOS. *Melilla y Ceuta: las últimas colonias*. Madrid: Talasa Ediciones, c1992. Talasa (Madrid, Spain), 59. ISBN 8485781902.

DÍAZ-CAMPOS, Manuel, ed. *The handbook of hispanic sociolinguistics*. Malden: Wiley-Blackwell, 2011. Blackwell handbooks in linguistics. ISBN 9781405195003.

EL HAREIR, Idris a M'BAYE El Hadji Ravane. *Islam and the muslim world today*. The different aspects of islamic culture. Volume six. Beirut: UNESCO Publishing, 2016. ISBN 9789231001338.

ERIKSEN, Thomas Hylland. *Sociální a kulturní antropologie: příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál*. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073674656.

GARCÍA FLÓREZ, Dionisio. *Ceuta y Melilla: cuestión de estado*. Ceuta: Ciudad Autónoma de Ceuta, 1999. ISBN 8487291600.

GILLESPIE, Richard. *Spain and the Mediterranean: developing a European policy towards the south*. New York: Palgrave, c2000. ISBN 0312225768.

GOLD, Peter. *Europe or Africa?: a contemporary study of the Spanish North African enclaves of Ceuta and Melilla*. Liverpool: Liverpool University Press, 2000.

GOMBÁR, Eduard. *Moderní dějiny islámských zemí*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 807184599X.

GÓMEZ BARCELÓ, José Luis. *Ceuta*. Barcelona: Lunwerk Editores, 1998. ISBN 8477825173.

GUTIÉRREZ CUADRADO, Juan. a María. BARGALLÓ ESCRIVÁ, ed. *Diccionario Salamanca de la lengua española*. Madrid: Santillana, c1996. ISBN 8429443711.

HEYWOOD, Paul. *The government and politics of Spain*. New York: St. Martin's Press, 1995. ISBN 0312158041.

IGLESIAS, Marcela. *Conflicto y cooperación entre España y Marruecos (1956-2008)*. Sevilla: Fundación Centro de Estudios Andaluces, 2010. ISBN 8493785598.

JIMÉNEZ REDONDO, Juan Carlos. *De Suárez a Rodríguez Zapatero: la política exterior de la España democrática*. Paracuellos de Jarama [Spain]: Editorial Dilex, 2006. ISBN 8488910835.

KLÍMA, Jan. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 9788074221897.

KLÍMA, Jan. *Dějiny Portugalska*. 2., rozš. a dopl. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007. Dějiny států. ISBN 9788071069034.

LAW, Gwillim. *Administrative subdivisions of countries: a comprehensive world reference, 1900 through 1998*. Jefferson, N.C.: McFarland, c1999. ISBN 0786407298.

LÓPEZ GARCÍA, Bernabé. a H. de Larramendi, Miguel H. DE LARRAMENDI, MIGUEL. *Historia y memoria de las relaciones hispano-marroquíes: un balance en el cincuentenario de la independencia de Marruecos*. Guadarrama: Ediciones del Oriente y del Mediterráneo, 2007. ISBN 9788496327467.

O'DONNELL, Hugo. *LA CAMPAÑA DE AFRICA DE 1859-60*. Peacekeeping, 1815 to today. Canadá: Department of National Defence, 1995. ISBN 0662620623.

O'REILLY, J. G. a Clive H. SCHOFIELD. *Ceuta and the Spanish sovereign territories: Spanish and Moroccan claims*. Durham: International Boundaries Research Unit, Dept. of Geography, University of Durham, 1994. ISBN 1897643063.

PLANET, Ana I. a Fernando. RAMOS. *Relaciones hispano-marroquíes: una vecindad en construcción*. Guadarrama, Madrid: Ediciones del Oriente y del Mediterráneo, c2005. ISBN 8496327175.

REID, Richard J. *Dějiny moderní Afriky od roku 1800 po současnost*. Praha: Grada, 2011. ISBN 9788024730790.

RÉZETTE, Robert. *The Spanish enclaves in Morocco*. Paris: Nouvelles éditions latines, c1976.

SERNA, Alfonso de la. *Al sur de Tarifa: España-Marruecos, un malentendido histórico*. 1a. ed. Madrid: Marcial Pons, Ediciones de Historia, 2001. ISBN 8495379252.

STOKŁOSA, Katarzyna a Gerhard BESIER. *European border regions in comparison: overcoming nationalistic aspects or re-nationalization?*.

TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Vyd. 2. Praha: Linde, 2003. ISBN 8072014277.

UBIETO ARTETA, Antonio. *Dějiny Španělska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. Dějiny států. ISBN 8071061174.

VELDE, M. van der a A. L. van NAERSSSEN. *Mobility and migration choices: thresholds to crossing borders*.

VOTRUBEC, Ctibor. *Afrika: zeměpisný přehled kontinentu a jeho oblastně ekonomické problémy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. Učebnice vysokých škol.

WOLF, Josef. *Etnografie Afriky: úvod do studia kultury a společnosti*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1968. Učební texty vysokých škol.

TAYLOR & FRANCIS Group. *The Middle East and North Africa*. Regional surveys of the world. 50th Edition. London and New York: Europa Publications Limited, 2004. ISBN 1857431847.

Elektronické zdroje

BOTERO BERNAL Andres. *Al-andalus: una experiencia ius-histórica de convivencia entre diferentes*. 2008 [online]. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://urbeetius.org/wp-content/uploads/news22_boterobernal.pdf>

CASTELAO, Julio, 2003. *Sinopsis artículo 137* [online]. Congreso de los Diputados. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<http://www.congreso.es/consti/constitucion/indice/sinopsis/sinopsis.jsp?art=137&tipo=2>>

Ceuta, Melilla y Gibraltar, indudablemente españolas [online]. Sin futuro y sin un duro. [Cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <<https://sinfuturoysinunduro.wordpress.com/2010/08/14/ceuta-melilla-y-gibraltar-indudablemente-espanolas/comment-page-182/>>

Cifras oficiales de población resultantes de la revisión del Padrón municipal a 1 de enero 2016 [online]. Instituto Nacional de Estadística. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2853>>

Čermák, P. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp*. Španělština, verze 9 z 9. 9. 2016. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupné z: <<https://www.korpus.cz/>>

DAHIR, Martin. *Etimología de Ceuta 2001-2017* [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://etimologias.dechile.net/?Ceuta>>

Descripción de la demarcación hidrográfica de Ceuta [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.chguadalquivir.es/descripcion-de-la-demarcacion-hidrografica-de-ceuta>>

El Consejo de Europa abronca a España por las devoluciones en caliente: "Deben parar" 13.07.2016 [online]. eldiario.es. [Cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.eldiario.es/desalambre/Consejo-Europa-Espana-devoluciones-Deben_0_536846706.html>

España: ACNUR insta a poner fin a las devoluciones automáticas en Ceuta y Melilla [online]. ACNUR („Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky“). [Cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <<http://www.acnur.org/noticias/noticia/espana-acnur-insta-a-poner-fin-a-las-devoluciones-automaticas-en-ceuta-y-melilla/>>

FERRER GALLARDO, Xavier. *Acrobacias fronterizas en Ceuta y Melilla. Explorando la gestión de los perímetros terrestres de la Unión Europea en el continente africano*. 2008 [online]. Documents d'anàlisi geogràfica N° 51. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia. [Cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <<http://www.raco.cat/index.php/DocumentsAnalisi/article/viewFile/120014/159914>>

GARCÍA FLÓREZ, Dionisio, 1997. *Ceuta y Melilla en el ordenamiento constitucional* [online]. Cuadernos de estrategia. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2782318>>

- GOMARIZ PASTOR, Antonio. *El pensamiento político y estratégico español de seguridad y cooperación en el Mediterráneo*. 2009 [online]. Instituto Universitario General Gutiérrez Mellado de Investigación sobre la Paz, la Seguridad y la Defensa [s.l.]. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<https://antoniogomariz.files.wordpress.com/2010/02/pensamiento-mediterraneo-espanol-de-seguridad.pdf>>
- لماذا سمي المغرب بهذا الاسم؟ 2016 [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <http://www.thaqafaonline.com/2011/09/blog-post_09.html>
- مدينة سبتة المسلمة... أقدم احتلال في التاريخ! 2017 [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.alukah.net/culture/0/3194/>>
- مليية 2017 [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.aljazeera.net/encyclopedia/citiesandregions/2015/4/28/مليية>>
- PLINIUS, Gaius, 1966. *Descripción de África y Asia*. Naturalis historia, Libro V [online]. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <http://www.historia-del-arte-erotic.com/Plinio_el_viejo/libro5.htm>
- Právo členského státu – Španělsko* [online]. Dostupné z: <https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-es-cs.do?member=1>
- Población inscrita en el padrón a 01/01/2017* [online]. Instituto Nacional de Estadística. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <http://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177012&menu=ultiDatos&idp=1254734710990>
- Spain*. Country profile 2017 [online]. UN data. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=SPAIN>>
- Summary by language size* 2017 [online]. Ethnologue. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<https://www.ethnologue.com/statistics/size>>
- بسرر موجز لتاريخ جبل طارق 03.04.2017 [online]. [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <<http://www.bbc.com/arabic/world-39479247>>
- Španělsko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* 2016 [online]. Zastupitelský úřad ČR v Madridu. Španělsko [Cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/spanelsko/index.html>

TSJ Andalucía, Ceuta y Melilla 2017 [online]. Consejo General del Poder Judicial. [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder-Judicial/Tribunales-Superiores-de-Justicia/TSJ-Andalucia--Ceuta-y-Melilla/>>

ZENKNER, Petr. *Španělsko* [online]. Euroskop. 2005-2017 [Cit. 01.05.2017]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/558/sekce/spanelsko/>>